

Europos inovacijų partnerystė bendros žemės ūkio politikos srityje

Neišnaudojamas visas pagrindinės ES žemės ūkio inovacijų priemonės potencialas

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

Dalis

01–17 | **Pagrindiniai aspektai** 01

01–07 | Kodėl ši sritis svarbi

08–17 | Ką nustatėme ir rekomenduojame

18–63 | **Mūsų pastabos išsamiau** 02

18–33 | Įgyvendinant Europos inovacijų partnerystę bendros žemės ūkio politikos srityje nepakankamai dėmesio skirta ūkininkų inovacijų poreikiams

19–22 | Beveik trečdalis projektų nebuvo tiesiogiai susiję su ūkininkavimu

23–26 | Pirmenybė nebuvo teikiama ūkininkų inovacijų poreikiams

27–30 | Aktyvus ūkininkų dalyvavimas projektuose padidino sėkmės tikimybę

31–33 | Mažiau nei pusė projektų buvo skirti moksliniams tyrimams susieti su ūkininkavimo praktika

34–49 | Įgyvendinant daugiau kaip pusę projektų nepavyko sukurti sėkmingų inovacijų

34–36 | Maždaug ketvirtadalio projektų atveju potenciali inovacija nebuvo išbandyta

37–43 | Beveik trečdaliao atrinktų projektų atveju mažai tikėtina, kad inovacijos bus įgyvendintos praktiškai

44–49 | Dėl nepakankamos konkurencijos finansavimui gauti ir silpnų atrankos procedūrų sumažėjo inovacijų potencialas

50–63 | Projektų rezultatų sklaida dažnai nevykdoma arba jie nenaudojami

51–54 | Beveik pusės projektų rezultatų sklaida buvo vykdoma

55–57 | Valstybės narės mažai naudojos projekto rezultatais arba sukurtomis žiniomis

58–63 | Dėl nepakankamos pagrindinių rezultatų sklaidos Komisija negalėjo įvertinti Europos inovacijų partnerystės bendros žemės ūkio politikos srityje veiksmingumo

Priedai

I priedas. Apie auditą

II priedas. Kaip vertinome, ar įgyvendinant projektus buvo kuriamos inovacijos

III priedas. Nuoroda į išsamią informaciją apie 70 įimtį įtrauktų projektų vertinimą ir koreliacijos analizę, kurią galima rasti Audito Rūmų atvirųjų duomenų platformoje

Santrumpos

Žodynėlis

Komisijos atsakymai

Chronologija

Audito grupė

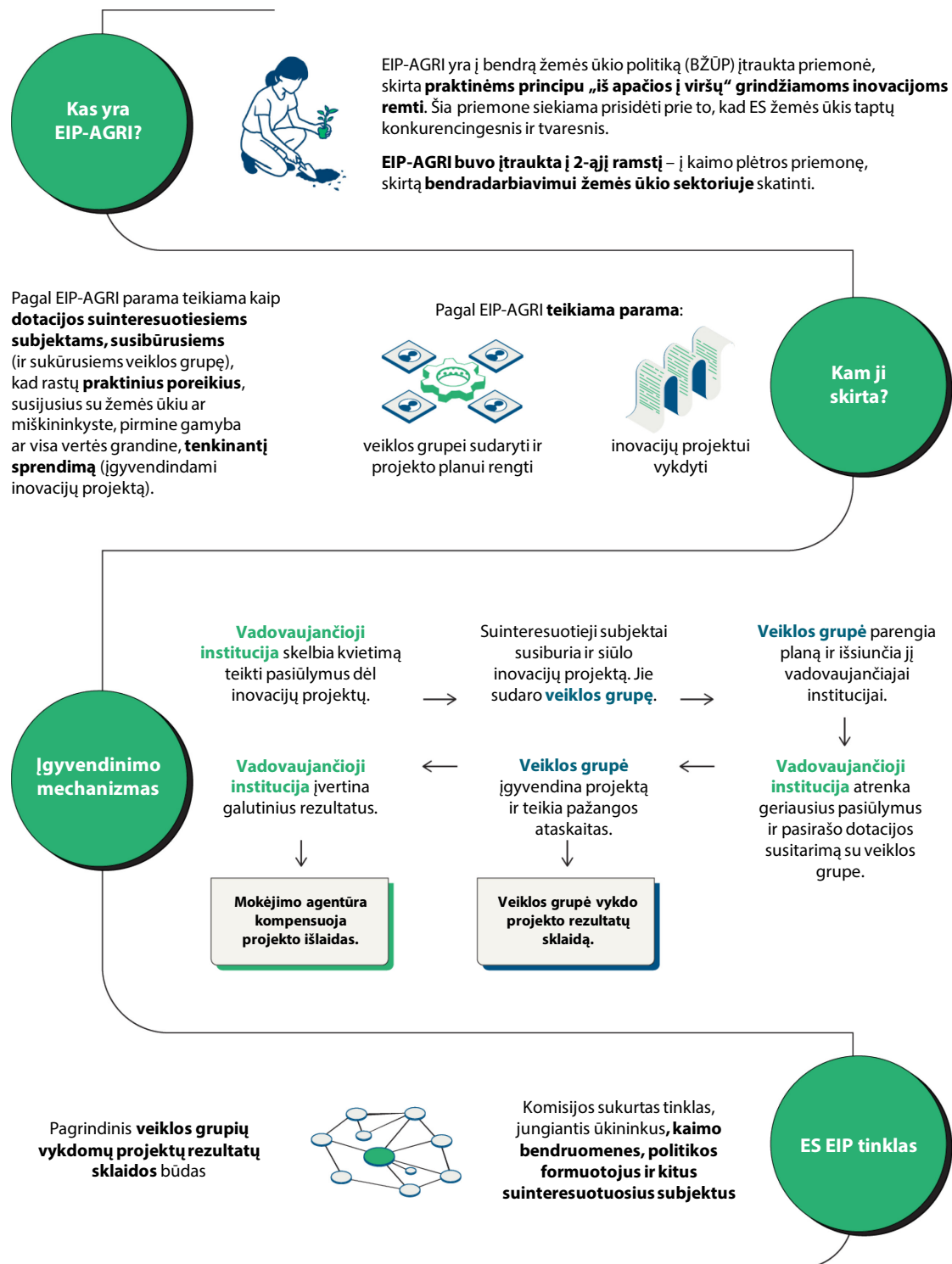
01

Pagrindiniai aspektai

Kodėl ši sritis svarbi

- 01** Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje (EIP-AGRI) yra pagrindinė politikos priemonė, kuria siekiama skatinti konkurencingesnį ir tvaresnį žemės ūkį, įgyvendinant bendradarbiavimu grindžiamas inovacijas. Ji finansuojama pagal bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP) ir ES mokslinių tyrimų ir inovacijų politiką („Horizontas“). Pagal EIP-AGRI, pirmą kartą įtrauktą į 2014–2022 m. BŽŪP, remta daugiau kaip 4 000 inovacijų projektų, kuriems pagal 2014–2022 m. BŽŪP skirta beveik 1 milijardas eurų ES ir nacionalinių lėšų.
- 02** Valstybės narės naudoja BŽŪP kaimo plėtros lėšas inovacijoms bendrai finansuoti pagal EIP-AGRI projektus. Projektus turi siūlyti ir vykdyti jų tikslus įgyvendinti suinteresuotos veiklos grupės, įskaitant suinteresuotuosius subjektus, pavyzdžiui, ūkininkus, miškininkus, tyrėjus, konsultantus ir žemės ūkio maisto produktų įmones. EIP-AGRI metodo tikslas – skatinti veiklos grupių narius bendradarbiauti ir vystyti inovacinius praktinių problemų sprendinius. Siekiant užtikrinti, kad EIP-AGRI būtų naudinga žemės ūkio sektoriui, reikalaujama, kad veiklos grupės vykdytų savo projektų rezultatų sklaidą. **1 diagramoje** apibendrinama informacija apie EIP-AGRI BŽŪP srityje.

1 diagrama | Europos inovacijų partnerystė bendros žemės ūkio politikos srityje

Šaltinis: Audito Rūmai.

03 Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas (AGRI GD) sukūrė ir valdo ES lygmens EIP-AGRI BŽŪP srityje, teikdamas gaires, vykdydamas įgyvendinimo stebėseną ir vertindamas jos poveikį. AGRI GD taip pat yra atsakingas už ES EIP tinklo, skirtą veiklos grupėms sujungti ir jų projektų rezultatams skleisti, sukūrimą ir valdymą. Valstybės narės yra atsakingos už EIP-AGRI įtraukimą į savo nacionalines BŽŪP strategijas, kvietimų teikti pasiūlymus dėl projektų organizavimą, tinkamų projektų atranką ir jų rezultatų vertinimą.

04 EIP-AGRI BŽŪP srityje indėlis į žemės ūkio inovacijas labai priklauso nuo to, ar valstybės narės atrenka bei finansuoja inovacijų projektus ir vėliau vykdo jų rezultatų sklaidą, kad būtų galima plačiau taikyti inovacijas ir ilgainiui plėtoti sektoriaus inovacinius pajėgumus. Komisijos gairėse¹ nurodomi sėkmingos inovacijos požymiai:

- 1) nauja arba pirmą kartą konkrečiomis sąlygomis naudojama esama idėja;
- 2) įgyvendinama praktiškai;
- 3) įrodoma nauda;
- 4) plačiai pritaikoma.

05 Šį auditą atlikome, nes pagal 2023–2027 m. BŽŪP inovacijų svarba didėja, o EIP-AGRI veiklos grupių projektų rezultatai ir jų poveikis buvo įvertinti tik iš dalies. Komisijos [Žemės ūkio ir maisto produktų gamybos vizijoje](#) įsipareigojama toliau teikti paramą EIP-AGRI, kuri yra valstybių narių žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemų pagrindas. Mūsų nustatytų faktų ir rekomendacijų tikslas – prisidėti prie EIP-AGRI koncepcijos ir įgyvendinimo gerinimo.

06 Mūsų audito tikslas buvo įvertinti, ar EIP-AGRI BŽŪP srityje buvo veiksmingai prisidėta prie ES žemės ūkio inovacijų, finansuojant inovacijų projektus ir vykdamas jų rezultatų sklaidą. Įvertinome 70 veiklos grupių vykdytų projektų keturiose valstybėse narėse, turinčiose nacionalines ir regionines kaimo plėtros programas: Ispanijoje (nacionaliniu lygmeniu bei regioniniu lygmeniu – Andalūzijoje ir Katalonijoje), Prancūzijoje (regioniniu lygmeniu – Burgundijoje-Franš Kontė ir Normandijoje), Nyderlanduose ir Lenkijoje (abiejose nacionaliniu lygmeniu).

¹ Commission, [Guidelines on programming for Innovation and the implementation of the EIP for agricultural productivity and sustainability](#), 2014.

07 Visų į mūsų imtį įtrauktų veiklos grupių projektų atveju tikrinome jų svarbą žemės ūkiui, išbandytų idėjų inovatyvumą, mastą, koku šios idėjos buvo praktiškai įgyvendintos viso projekto metu, projekto rezultatų naudingumą veiklos grupių nariams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams ir galimybę rezultatus pritaikyti plačiau. Taip pat tikrinome projektų rezultatų sklaidos ir naudojimo tvarką², skirtą platesniam sukurtų inovacijų taikymui skatinti ir ES žemės ūkio inovaciniams pajėgumams gerinti. Išsamesnė informacija ir duomenys apie audito apimtį ir metodą pateikti *I priede*.

Ką nustatėme ir rekomenduojame

08 EIP-AGRI BŽŪP srityje turi didelį potencialą skatinti ES žemės ūkio inovacijas ir našumą. Tačiau dėl jos įgyvendinimo trūkumų buvo apribotas jos bendras poveikis. Nepaisant to, kad sukurta keletas vertingų inovacijų, mūsų auditas rodo, kad EIP-AGRI BŽŪP srityje indėlis į ES žemės ūkio inovacijas sumažėjo dėl:

- nepakankamo dėmesio ūkininkų poreikiams (*18–33* dalys);
- tik maždaug ketvirtadalio projektų, galinčių tapti sėkmingomis inovacijomis, atrankos (*34–49* dalys);
- silpnos projektų rezultatų sklaidos tvarkos (*50–63* dalys).

09 Nustatėme, kad aukštos kokybės inovacijos sukurtos įgyvendinant projektus, kuriuose aktyviai dalyvavo ūkininkai, praktiniai poreikiai buvo derinami su moksliniais tyrimais ir jų planavimo etape buvo įrodyta galimybė duoti naudingų rezultatų (kaip reikalaujama pagal EIP-AGRI inovacijų modelį).

10 Nors EIP-AGRI yra pagrindinė BŽŪP priemonė ūkininkų poreikiams skirtoms inovacijoms remti, nustatėme, kad daugiau kaip ketvirtadalis iš 70 audituotų projektų buvo tik netiesiogiai susiję su ūkininkų poreikiais arba visai su jais nesusiję. Tik nedaugelis su žemės ūkiu susijusių projektų buvo grindžiami praktiniu ūkininkavimo poreikiu ar juose aktyviai dalyvavo ūkininkai. Aukštesnės kokybės inovacijos sukurtos įgyvendinant projektus, kuriuose daugiausia dėmesio buvo skiriama ūkininkų poreikiams, (*18–26* dalys).

² Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 45 konstatuojamoji dalis ir 57 straipsnio 3 dalis.

- 11** Peržiūrėję keturių mūsų audito metu tikrintų valstybių narių tvarką, atkreipėme dėmesį į du veiksnius, dėl kurių EIP-AGRI BŽŪP srityje mažiau dėmesio skirta ūkininkų inovacijų poreikiams, (23–30 dalys):
- valstybės narės nenustatė konkrečių tikslų ar prioritetų, kurie padėtų nustatyti kvietimų teikti pasiūlymus dėl inovacijų projektų apimtį;
 - siekdamas užtikrinti, kad projektuose daugiausia dėmesio būtų skiriama ūkininkų poreikiams, valstybės narės kliovėsi veiklos grupėmis, tačiau neskatinė ūkininkų tapti veiklos grupių nariais arba aktyviai dalyvauti projekte. Tais atvejais, kai ūkininkai dalyvavo projekte, jiems retai už tai buvo mokama, kitaip nei kitiems veiklos grupės nariams, pavyzdžiui, tyrėjams ar konsultantams.
- 12** Mūsų atlikta projektų analizė rodo, kad aktyvus ūkininkų dalyvavimas projektuose lėmė aukštesnę inovacijų kokybę, kaip ir mokslinių tyrimų rezultatų įtraukimas į ūkininkavimo praktiką, (27–33 dalys).

1 rekomendacija

Įgyvendinant Europos inovacijų partnerystę bendros žemės ūkio politikos srityje daugiau dėmesio skirti ūkininkų poreikiams skirtoms inovacijoms

Komisija turėtų:

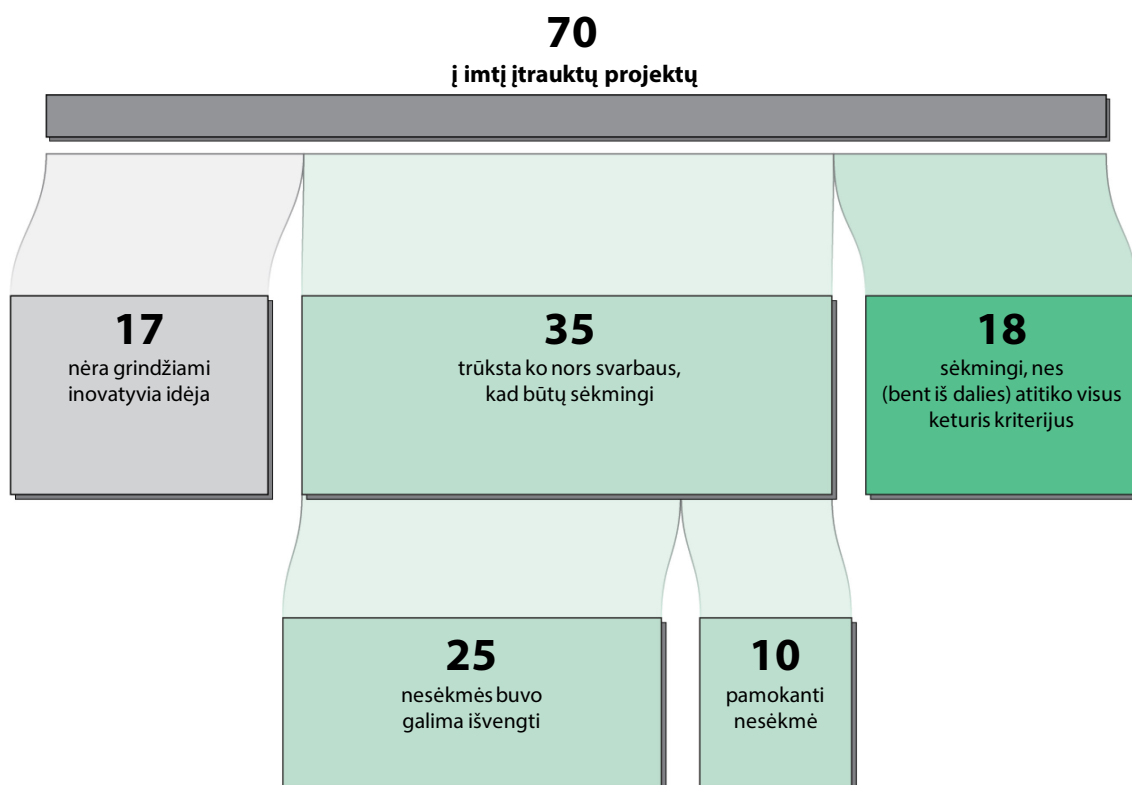
- a) bendradarbiauti su valstybėmis narėmis siekdama užtikrinti, kad EIP-AGRI veiklos grupių projektai būtų grindžiami ūkininkų inovacijų poreikiais;
- b) į BŽŪP intervencinę priemonę, skirtą dalijimuisi žiniomis ir inovacijoms BŽŪP po 2027 m., įtraukti konkretų EIP-AGRI veiklos grupių rėmimo veiksmą;
- c) didinti ūkininkų ir kitų įgyvendinančiųjų partnerių vaidmenį EIP-AGRI veiklos grupių projektuose ir dalytis geriausia praktika, kaip skatinti aktyvų jų dalyvavimą.

Tikslinė įgyvendinimo data: a – 2027 m., b – 2028 m., c – 2027 m.

13 Nustatėme, kad maždaug ketvirtadalis (18 iš 70) į mūsų imtį įtrauktų projektų bent iš dalies turėjo visus keturis sėkmingo inovacijų projekto požymius (34 ir 35 dalys bei 2 diagrama). Šių projektų požymiai:

- 1) darbas su nauja arba pirmą kartą konkrečiomis sąlygomis naudojama esama idėja (naujas produktas, paslauga, gamybos procesas arba naujas organizavimo būdas);
- 2) praktinis idėjos įgyvendinimas;
- 3) idėjos naudingumo įrodymas;
- 4) idėjos plataus pritaikymo užtikrinimas.

2 diagrama | Maždaug ketvirtadalio projektų inovacijos yra plačiai pritaikomos

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

14 Iš likusių 52 projektų nustatėme 10 projektų, kuriems buvo būdingi visi minėti požymiai, tačiau praktinis ir inovacinis sprendinys vis tiek nebuvo sukurtas – tai pamokančių nesėkmių pavyzdžiai. 42 projektų atveju planavimo etape buvo aišku, kad mažai tikėtina, jog jie lems sėkmingą inovaciją arba pamokančią nesėkmę, nes inovacijos idėja nebuvo išbandyta (17 projektų), nebuvo siekiama praktinių rezultatų arba buvo tenkinami tik konkretūs veiklos grupių dalyvių poreikiai (25 projektai). Keturių mūsų audito metu tikrintų valstybių narių tvarkos peržiūra rodo, kad prie projektų, kurie neturi inovacinio potencialo arba turi mažą inovacinį potencialą, atrankos prisidėjo keletas veiksnių (36–49 dalys):

- projekto pasiūlymo inovatyvumas nebuvo lemiamas projektų atrankos kriterijus;
- galimas rezultatų naudingumas ir platesnis pritaikymas atliko tik nedidelį vaidmenį;
- siekiant gauti finansavimą projektams konkurencinis spaudimas buvo nedidelis – kai kurie projektai gavo paramą net ir tuo atveju, kai planavimo etape buvo ženklų, jog jų rezultatai neturės keturių požymių, kad juos būtų galima laikyti sėkmingomis inovacijomis.

2 rekomendacija

Stiprinti inovacijų projektų atrankos procedūras

Komisija turėtų:

- a) bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, siekdama užtikrinti, kad projekto potencialas skatinti inovacijas, duodančias naudingų rezultatų, kuriuos būtų galima plačiai pritaikyti, atliktų lemiamą vaidmenį valstybėms narėms atrenkant EIP-AGRI veiklos grupių projektus;
- b) užtikrinti, kad valstybės narės dalytųsi gerąja praktika, be kita ko, orientuodamosi į praktinius rezultatus, vertindamos siūlomų sprendinių naudingumą ir atsižvelgdamos į jau sukurtas žinias.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2027 m.

15 Iš 70 į imtį įtrauktų projektų 53 projektai išbandė inovacijos idėją ir taip gavo vertingos informacijos, kuria reikėtų plačiai dalytis. Nors apie visų į imtį įtrauktų projektų veiklą buvo pranešta, tik apie pusės iš 53 projektų pagrindiniai rezultatai ir jų metu sukurtos žinios buvo skleidžiami. Tik šeši iš 18 projektų, kuriuos įgyvendinant pavyko gauti naudingų rezultatų, lėmė plačiai taikomos inovacijos sukūrimą iki 2025 m. (50 ir 51 dalys).

- 16** Mūsų atlikta ES ir valstybių narių lygmens tvarkos peržiūra išryškino keletą veiksnių, kurie prisidėjo prie nepakankamos projektų rezultatų sklaidos. Jie, be kita ko, apima toliau įvardytus veiksnius (52–57 dalys):
- Veiklos grupėms trūksta aiškumo dėl to, ką apima sąvoka „rezultatų sklaida“. Kai kurios veiklos grupės tik pranešė apie savo veiklą, bet neperdavė projekto metu sukurtų žinių, įskaitant kai kuriuos atvejus, kai veiklos grupių dalyviai norėjo, kad rezultatai liktų privatūs, jog būtų išlaikytas konkurencinis pranašumas.
 - Valstybės narės netikrino, ar veiklos grupės vykdė projektų rezultatų ar sukurtų žinių sklaidą, ir nenustatė užbaigtų projektų inovacijų, kurios galėjo būti plačiau pritaikomos. Taip atsitiko net ir tuo atveju, kai komunikacijos veikla buvo suplanuota ir išlaidos kompensuotos. Iš tiesų nenustatėme jokie ryšio tarp valstybių narių, mokančių už tokią komunikacijos veiklą, ir veiksmingos rezultatų sklaidos.
- 17** Nepakankama rezultatų sklaida trukdė valstybėms narėms įgyti patirties, susijusios su tokios rūšies projektais, skirtais inovacijoms kurti. Patikimų duomenų trūkumas ir informacijos apie projektų rezultatus bei projektų rezultatų rodiklių stygius taip pat pakenkė Komisijos gebėjimui įvertinti EIP-AGRI BŽŪP srityje ir imtis veiksmų jai pagerinti (58–63 dalys).

3 rekomendacija

Gerinti rezultatų sklaidą ir skatinti plačiai skleisti žinias apie inovacijas

Komisija turėtų:

- a) patikslinti pareigą vykdyti rezultatų sklaidą ir bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, siekdama užtikrinti, kad pagrindiniai rezultatai ir sukurtos žinios būtų viešai prieinami, vykdant dabartinius ir būsimus projektus;
- b) numatyti būdus, kaip padėti veiklos grupėms veiksmingai skleisti sėkmingų inovacijų projektų rezultatus, kurie gali būti plačiau pritaikomi.

Tikslinė įgyvendinimo data: a – 2027 m., b – 2028 m.

Mūsų pastabos išsamiau

Įgyvendinant Europos inovacijų partnerystę bendros žemės ūkio politikos srityje nepakankamai dėmesio skirta ūkininkų inovacijų poreikiams

- 18** EIP-AGRI turėtų atlikti svarbų vaidmenį BŽŪP srityje, nes ji yra pagrindinė priemonė praktinėms principu „iš apačios į viršų“ grindžiamoms inovacijoms ūkių lygmeniu remti. Kad būtų pasiekti EIP-AGRI tikslai (*I priedo 04* dalis), turėjo būti skatinamas spartesnis ir platesnis inovacinių sprendinių perkėlimas į ūkininkavimo praktiką ir panaikintas atotrūkis tarp mokslinių tyrimų ir ūkininkavimo praktikos. Tikrinome, ar valstybių narių EIP-AGRI veiklos grupių projektai (toliau – projektai) padėjo siekti bendrų EIP-AGRI tikslų ir ar kartu dėmesys buvo sutelktas į ūkininkų poreikius ir veiksmingą atotrūkio tarp mokslinių tyrimų ir ūkininkavimo praktikos šalinimą.

Beveik trečdalis projektų nebuvo tiesiogiai susiję su ūkininkavimu

- 19** Tikrinome projektų indėlį didinant žemės ūkio našumą ir tvarumą. Nustatėme, kad dauguma projektų buvo tiesiogiai susiję su ūkininkavimu (48 iš 70 projektų) – kultūrinių augalų, gyvūnų auginimu ir neperdirbtų maisto produktų bei žaliavų gamyba, tačiau didelė dalis projektų nebuvo su juo susiję (22 projektai). Nors pagal EIP-AGRI taisykles ir tikslus aiškiai tikimasi poveikio ūkininkavimui, pagal ES teisinę sistemą buvo galima finansuoti žemės ūkio ir platesnį maisto sektorių. Praktiškai valstybės narės šį ryšį aiškino labai plačiai ir kai kuriais atvejais atrinko projektus, greičiausiai neturėsiančius jokio poveikio ūkininkavimui. **1 langelyje** pateikiami su ūkininkavimu netiesiogiai susijusių arba su juo visai nesusijusių projektų pavyzdžiai.

1 langelis

Su ūkininkavimu netiesiogiai susijusių arba su ja visai nesusijusių projektų pavyzdžiai

Pagrindinis projekto Lenkijoje tikslas buvo sukurti ir įdiegti sviesto, kurio laikymo trukmė ilgesnė ir kuris lengviau tepamas, gamybos technologiją. Projektą vykdė didelė pieno perdirbimo įmonė ir jame nedalyvavo ūkininkai. Jei dėl projekto būtų padidėjęs pelnas iš sviesto pardavimo, inovacija būtų šiek tiek prisidėjusi prie maždaug 2 500 pieno sektoriaus ūkininkų ekonominio tvarumo, nors ji ir neturėjo įtakos jų ūkininkavimo veiklai.

Ispanijoje (Katalonijoje) vykdyto projekto tikslas buvo pakeisti prekybos centrų tinklo rinkoženklį ir informuoti vartotojus apie rinkoženkliaus atspindimas vertybes. Projekto veikla apėmė standartinius vartotojų suvokimo tyrimus, rinkos tyrimus ir rinkoženkliaus strategijos kūrimą. Nenustatėme jokio šio projekto ryšio su ūkininkavimu.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

- 20** Savo projektų planuose veiklos grupės turi aprašyti, kaip siūloma inovacija padėtų siekti EIP-AGRI tikslo didinti našumą ir skatinti tvarų išteklių valdymą³. Tačiau nei Komisija, nei valstybės narės nepateikė jokių gairių, kaip šis indėlis turėtų būti vertinamas ar matuojamas. Todėl teigta, kad visi 70 į mūsų imtį įtrauktų projektų turėjo poveikį žemės ūkio našumui ar tvarumui, nors 22 projektai nebuvo susiję arba buvo tik netiesiogiai susiję su ūkininkavimu.

³ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 57 straipsnio 1 dalis.

- 21** Nustatėme, kad į mūsų imtį įtraukti sėkmingi projektai buvo tie, kurie atitiko praktinius ūkininkų poreikius. Ūkininkų ir specialistų įtraukimas nuo pradinio planavimo etapo iki projekto užbaigimo užtikrino, kad inovacijomis būtų sprendžiamos realios ūkininkų problemos, sudarytos palankesnės sąlygos praktiniams bandymams ir, jei jos sėkmingos, skatinamas platesnis jų pritaikymas ūkininkų bendruomenėje. **2 langelyje** pateiktas projekto, grindžiamo ūkininkų poreikiais, pavyzdys.

2 langelis

Ūkininkų poreikiais grindžiamos sėkmingos inovacijos pavyzdys

Ispanijos Ebro deltos (Katalonija) ryžių augintojai įgyvendino projektą, kuriuo siekiama sukurti ir pritaikyti ryžių sausojo sėjimo metodus. Buvo siekiama optimizuoti suvartojamą vandens kiekį pagal dirvožemio tipą, pasėlių įvairovę ir pasėlių valdymo praktiką, taip pat įvertinti sausojo sėjimo poveikį sraigių, darančių didelę žalą ryžiams, kurie sėjami esant drėgnoms sąlygoms, daugėjimui.

Ūkininkai aktyviai dalyvavo kiekviename projekto etape. Bendradarbiaudami su mokslinių tyrimų institutu, jie sukūrė tinkamus sausojo sėjimo metodus. Šiandien Ebro deltoje plačiai taikomas ryžių sausojo sėjimo metodas – iki 2024 m. jis buvo taikomas 37 % ryžių auginimo vietovių. Prieš pradėdant įgyvendinti projektą, sausojo sėjimo metodas iš esmės nebuvo žinomas.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

- 22** 12 iš 70 į mūsų imtį įtrauktų projektų atveju neradome jokių įrodymų ar požymių, kad jie skirti poreikiams, atsiradusiems dėl žemės ūkio praktikos arba apskritai dėl žemės ūkio maisto produktų sektoriaus. Tokius projektus paprastai inicijavo valdžios institucijos arba tyrėjai, daugiausia bandydami rinkoje prieinamus sprendinius. Iš šių 12 projektų 6 projektų rezultatai buvo panaudoti užbaigus projektą, tačiau tik tyrėjų ir tik tolesniam moksliniam darbui. **3 langelyje** pateikti projektų, kurie nebuvo pagrįsti iš ūkininkavimo praktikos kilusiu poreikiu, pavyzdžiai.

3 langelis

Projektų, kurių atranka nebuvo pagrįsta ūkininkų poreikiais, pavyzdžiai

Projekto Prancūzijoje (Burgundijoje-Franš Kontė) tikslas buvo nustatyti rinkoje prieinamas technines ir skaitmenines inovacijas, pavyzdžiui, jutiklius, siekiant palengvinti *Charolais* veislės galvijų augintojų darbą regione. Viena iš projekto veiklų buvo nustatyti konkrečius ūkininkų poreikius ir išsiaiškinti, ar esami sprendiniai patenkintų tuos poreikius. Dauguma ūkininkų jau buvo apsirūpinę jutikliais arba nesidomėjo skaitmeniniais sprendiniais. Projektas padėjo jį pradėjusiam vykdyti eksperimentiniam ūkiui prisijungti prie [nacionalinio skaitmeninių ūkių tinklo](#).

Nyderlandai paskelbė nacionalinį kvietimą teikti pasiūlymus dėl projektų, kuriais siekiama patenkinti vadovaujančiosios institucijos poreikį išbandyti galimus metinius aplinkos ir klimato srities įsipareigojimus, kad juos būtų galima įtraukti į 2023–2027 m. BŽŪP. Šio kvietimo projekto, įtraukto į mūsų imtį, tikslus iš anksto nustatė viešųjų pirkimų institucijos, nepasikonsultavusios su ūkininkais. Nyderlandų institucijos negalėjo įrodyti, kad planuodamos naujojo programavimo laikotarpio BŽŪP paramą jos pasinaudojo projekto rezultatais.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

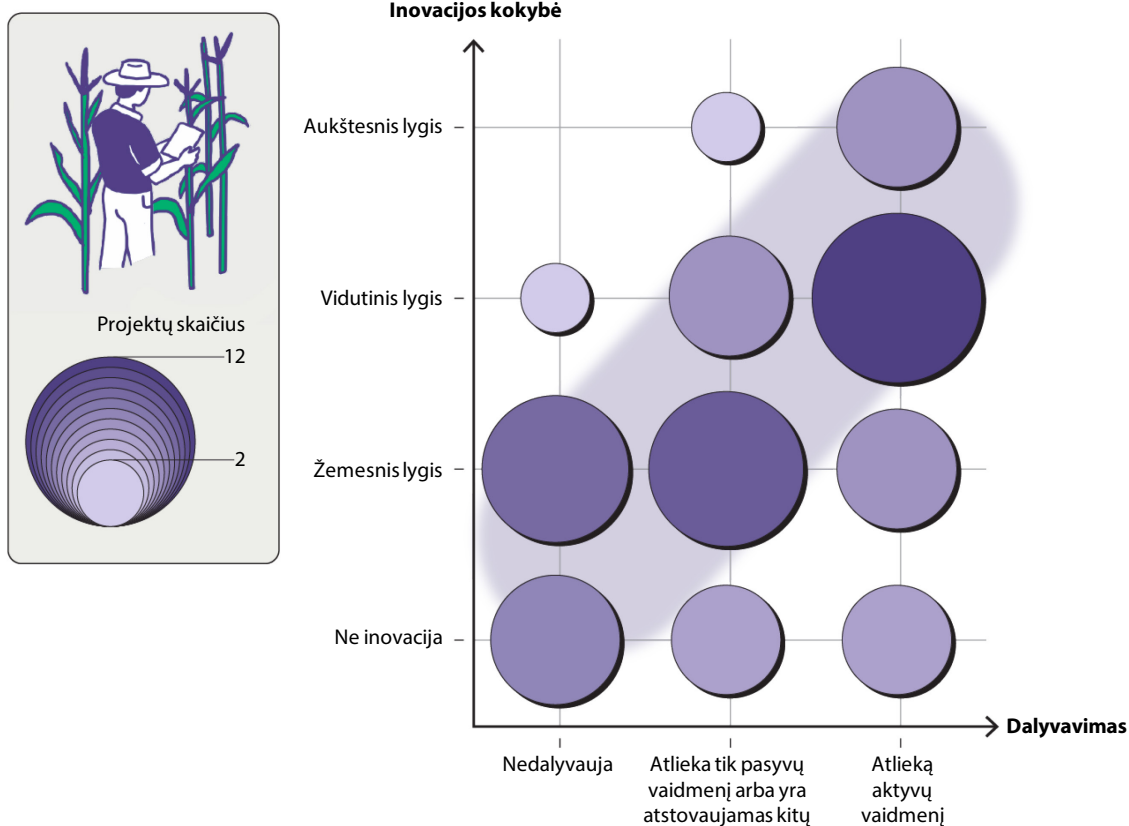
Pirmenybė nebuvo teikiama ūkininkų inovacijų poreikiams

- 23** Nustatėme keletą veiksnių, dėl kurių įgyvendinant 12 į mūsų imtį įtrauktų projektų dėmesys nebuvo sutelktas į ūkininkų inovacijų poreikius. Pirmia, keturi nustatyti EIP-AGRI BŽŪP srityje tikslai buvo labai platūs, nepaaiškinta, kaip jais prisidedama prie bendro tikslo – didinti ES žemės ūkio našumą ir tvarumą.
- 24** Antra, laikantis principo „iš apačios į viršų“, EIP-AGRI teisinė sistema valstybėms narėms suteikė daug lankstumo nustatant žemės ūkio inovacijų poreikius ir prioritetus. Valstybės narės galėjo remti įvairius projektus, kurie nebuvo tiesiogiai susiję su ūkininkavimo praktika, tačiau jos turėjo aprašyti EIP-AGRI vaidmenį siekiant jų 2014–2022 m. kaimo plėtros programų (KPP) prioritetų. Minėtu atveju nė vienoje iš septynių KPP, kurias peržiūrėjome keturiose į imtį įtrauktose valstybėse narėse, nebuvo aprašyti jų konkretūs inovacijų poreikiai arba tai, kaip EIP-AGRI juos patenkintų.
- 25** Trečia, valstybės narės ir veiklos grupės nepasinaudojo galimybe pasinaudoti [ES EIP tinklo](#) įsteigtų ekspertų grupių (toliau – tikslinės grupės) darbu, kad nustatytų prioritetines ES žemės ūkio ir inovacijų poreikių sritis, į kurias turėjo būti atsižvelgta vykdant projektus valstybėse narėse. Iki 2024 m. pabaigos iš viso buvo įsteigtos 55 tikslinės grupės, o jų nustatyti faktai ir rekomendacijos buvo paskelbti galutinėse ataskaitose, kurių sklaida vyksta ES EIP tinkle. Nustatėme, kad keturiose valstybėse narėse, kuriose vykdėme peržiūrą, trūko bendro informuotumo apie tikslinių grupių veiklą ir nebuvo įrodymų, kad jų darbu naudojosi vadovujančiosios institucijos arba veiklos grupės.
- 26** Galiausiai, nesant aiškių ES ar valstybių narių lygmens poreikių, užtikrinimas, kad projektai, kuriais daugiausia dėmesio skiriama ūkininkų inovacijų poreikiams, priklausė nuo ūkininkų dalyvavimo veiklos grupėse. Nors pagal ES taisyklės nereikalaujama, kad ūkininkai dalyvautų veiklos grupėse, Komisijos gairėse ir valstybių narių KPP pabrėžta aktyvaus ūkininkų įtraukimo į projektus svarba. Iš keturių valstybių narių, kuriose vykdėme peržiūrą, Nyderlandai ir Lenkija savo kvietimuose teikti pasiūlymus dėl projektų nustatė, kad ūkininkų dalyvavimas veiklos grupėse yra tinkamumo finansuoti reikalavimas. Praktiškai sąvoka „dalyvavimas“ buvo aiškinama plačiai, suteikiant ūkininkams galimybę dalyvauti pasyviai arba per įvairias atstovaujamas organizacijas.

Aktyvus ūkininkų dalyvavimas projektuose padidino sėkmės tikimybę

- 27** Nepaisant to, kad daug dėmesio skiriama galutinių naudotojų įtraukimui į inovacijų kūrimą, nustatėme, kad ūkininkai aktyviai nedalyvavo daugiau kaip pusėje įimtų įtrauktų projektų (41 iš 70). Kalbant apie šiuos projektus, ūkininkai arba nebuvo veiklos grupių nariai, arba jų dalyvavimas apsiribojo pasyviu išteklių, pavyzdžiui, ūkių, žemės ir mašinų, teikimu kitiems veiklos grupių nariams, kad šie galėtų atlikti savo mokslinius tyrimus.
- 28** Nustatėme, kad ūkininkai dažnai nenorėjo dalyvauti veiklos grupių projektuose, o pagrindinė priežastis buvo ta, kad jų dalyvavimas buvo neatlygintinas. Pavyzdžiui, Prancūzijoje (Burgundijoje-Franš Kontė), nors atskiri ūkininkai arba jų organizacijos buvo veiklos grupių nariai 9 iš 10 mūsų peržiūrėtų projektų atveju, jie aktyviai dalyvavo 3 iš jų. Ūkininkai buvo vieninteliai veiklos grupių nariai, kurie negavo jokių išmokų už dalyvavimą nė vieno iš šių devynių projektų atveju.
- 29** Išmokų ūkininkams už dalyvavimą projektuose klausimas nebuvo įtrauktas nei į ES teisės aktus, nei į gaires, nei į trijų iš keturių valstybių narių, kuriose vykdėme peržiūrą, nustatytas taisykles. Kitaip nei mokslininkai ar konsultantai, ūkininkai nepasirašo darbo sutarčių ir negauna atlyginimo lapelių, o jų darbo vertinimas gali būti sudėtingas. Tik Nyderlandai turėjo nuostatas dėl mokėjimų ūkininkams ir iš keturių įimtų įtrauktų valstybių narių pasiekė aukščiausią aktyvaus ūkininkų dalyvavimo lygį. Nyderlanduose ūkininkams buvo leista deklaruoti vykdant projektą dirbtas valandas kaip nepiniginį įnašą, kurio vertė – 35 eurai už valandą. Jis vėliau buvo išmokėtas taikant iki 70 % siekiančią paramos normą. Pagal 2023–2027 m. BŽŪP dviejuose Prancūzijos regionuose, kuriuos patikrinome atlikdami auditą, taip pat buvo numatyta galimybė mokėti ūkininkams už jų dalyvavimą projekte, mokant išmokas pagal savideklaracijas ir iš anksto nustatytą valandinį įkainį.
- 30** Mūsų analizėje pabrėžiama aktyvaus ūkininkų dalyvavimo projektuose nauda, susijusi su sukurtų inovacijų kokybe. Projektai, kuriuos vykdant ūkininkai aktyviai prisidėjo prie sprendinių kūrimo ir įgyvendinimo, buvo sėkmingesni nei tie, kuriuose jie dalyvavo pasyviai arba nedalyvavo, (**3 diagrama**).

3 diagrama | Aktyvus ūkininkų dalyvavimas gerina inovacijų kokybę

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

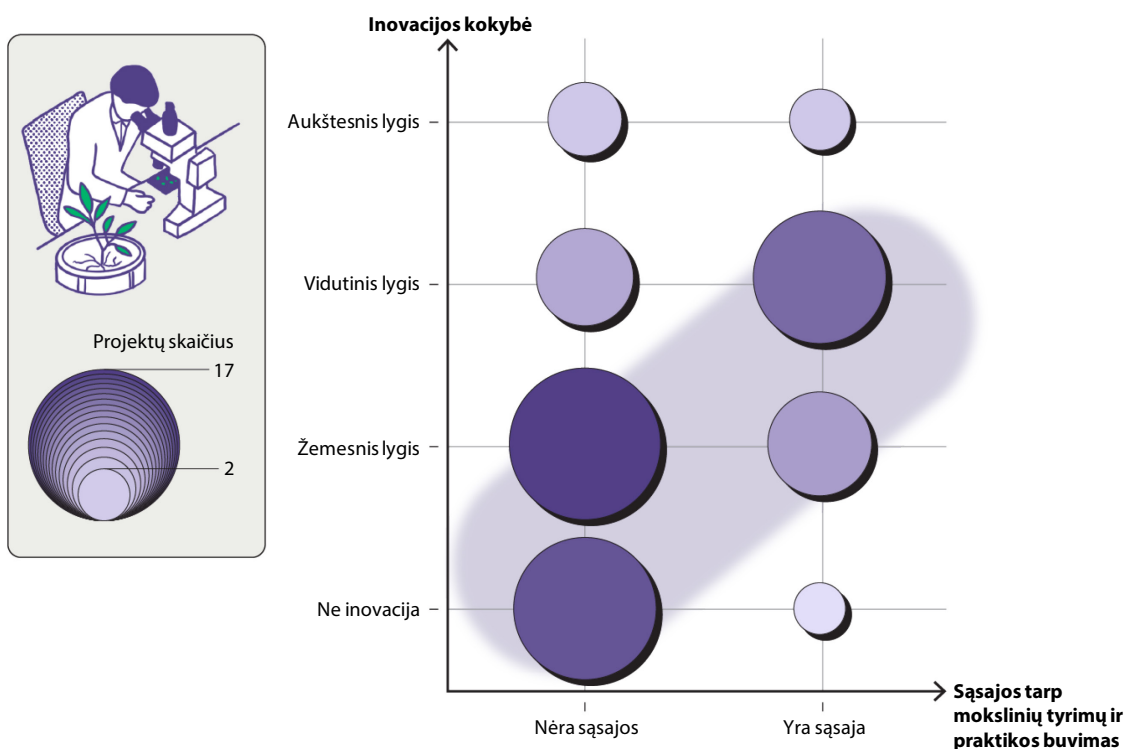
Mažiau nei pusė projektų buvo skirti moksliniams tyrimams susieti su ūkininkavimo praktika

- 31** Vienas iš keturių EIP-AGRI BŽŪP srityje tikslų buvo geriau susieti mokslinius tyrimus su ūkininkavimo praktika, padarant pažangiausias žinias ir technologijas prieinamas ūkininkams⁴. Projektams buvo siekiama ne vykdyti taikomuosius mokslinius tyrimus, o prisidėti prie mokslinių tyrimų ir praktikos susiejimo taikant principą „iš apačios į viršų“ ir pasitelkiant EIP-AGRI BŽŪP srityje bendrakūros ir tinklaveikos elementus. Nė viena iš keturių atrinktų valstybių narių nesiėmė jokių priemonių projektams, kuriais esami ar nauji mokslinių tyrimų rezultatai įtraukiami į žemės ūkio praktiką, skatinti. Prancūzijoje (Normandijoje) KPP netgi pabrėžta, kad įgyvendinant projektus daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama taikomųjų mokslinių tyrimų vykdymui. Apskritai savo 70 projektų imtyje nustatė 7 projektus, kuriuose dėmesys buvo sutelktas tik į taikomųjų mokslinių tyrimų vykdymą, o ne į šių mokslinių tyrimų praktinį įgyvendinimą.

⁴ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 55 straipsnio 1 dalis.

- 32** Vienas iš galimų EIP-AGRI projektų BŽŪP srityje idėjų šaltinių buvo ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“, pagal kurią 2014–2020 m. laikotarpiu žemės ūkio ir miškininkystės moksliniams tyrimams skirta daugiau kaip 1,5 milijardo eurų. Nustatėme, kad nė viena iš į imtį įtrauktų valstybių narių aktyviai neskaitino naudoti programos „Horizontas“ mokslinių tyrimų rezultatų, vykdant EIP-AGRI projektus BŽŪP srityje. Nė viename iš 70 į mūsų imtį įtrauktų projektų nebuvo naudojamos konkrečios žinios, gautos įgyvendinant programos „Horizontas“ projektus.
- 33** Tikrinome tyrėjų dalyvavimą, vykdant į imtį įtrauktus projektus, ir tai, ar šie projektai buvo atskiri moksliniai tyrimai, kai ūkininkai ir kiti specialistai buvo tik tiriamieji asmenys, ar sprendiniai buvo kuriami bendradarbiaujant. Nustatėme, kad iš 70 į imtį įtrauktų projektų 27 buvo pagrįsti principu „iš apačios į viršų“, bendrakūros procesu, kurio metu esami arba nauji moksliniai tyrimai buvo praktiškai įgyvendinti. Tokių projektų kokybė buvo aukštesnė nei tų, kurie tuo nebuvo grindžiami, (**4 diagrama**). Nustatėme teigiamą mokslinių tyrimų įtraukimo į ūkininkavimo praktiką ir pasiektos inovacijų kokybės koreliaciją (**4 langelis**).

4 diagrama | Mokslinių tyrimų susiejimas su praktika gerina inovacijų kokybę

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

4 langelis

Atvejo tyrimas, remiantis į imtį įtrauktais projektais

Išanalizavome savo 70 projektų imtį ir atlikome koreliacijos analizę. Nustatėme, kad inovacijų kokybė buvo geresnė tada, kai buvo atsižvelgta į praktinius poreikius, ūkininkai dalyvavo aktyviai, buvo sukurta praktinė sąsaja tarp mokslinių tyrimų ir ūkininkavimo ir buvo vykdoma veiksminga rezultatų sklaida. Be to, mūsų atvejo tyrimas rodo, kad esama teigiamos koreliacijos tarp praktinių, aktualių, tinkamai skleidžiamų sprendinių, kuriuos kuriant dalyvavo suinteresuotieji subjektai, ir inovacijų kokybės. Mūsų koreliacijos analizė ir 70 projektų imties pagrindiniai duomenys pateikiami atvirųjų duomenų platformoje ([III priedas](#)).

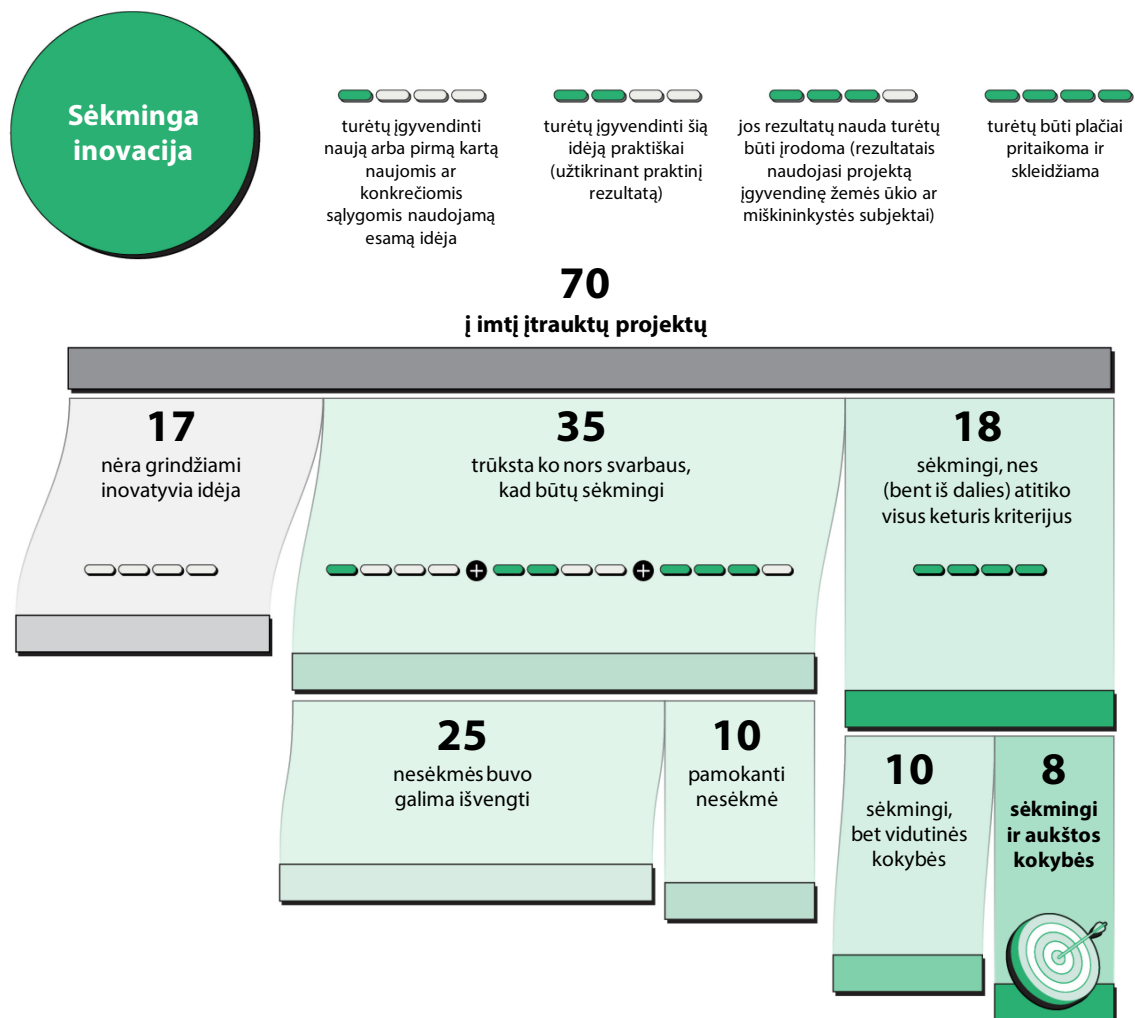
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

Įgyvendinant daugiau kaip pusę projektų nepavyko sukurti sėkmingų inovacijų

Maždaug ketvirtadalio projektų atveju potenciali inovacija nebuvo išbandyta

- 34** Komisijos gairėse dėl veiklos grupių projektų įgyvendinimo sėkminga žemės ūkio inovacija apibūdinama kaip nauja arba pirmą kartą konkrečiomis sąlygomis naudojama esama idėja, kuri yra praktiškai įgyvendinama, jos nauda įrodoma ir kuri yra plačiai pritaikoma. Remdamiesi šiais keturiais požymiais, vertinome į imtį įtrauktų 70 projektų inovacijų kokybę. Mūsų vertinimo duomenys pateikti [II priede](#) ir apibendrinti [5 diagramoje](#).

5 diagrama | Tik maždaug ketvirtadaliui projektų buvo būdingi (tam tikru mastu) visi keturi sėkmingos inovacijos požymiai

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

35 Nustatėme 18 projektų, kuriems – bent iš dalies – buvo būdingi visi keturi požymiai, kad juos būtų galima laikyti sėkmingomis inovacijomis. Įgyvendinant aštuonis iš šių projektų sukurtos aukštos kokybės inovacijos: inovatyvios idėjos buvo įgyvendintos, šiuo metu rezultatais naudojamos ir toliau, be to, jų poveikis ar taikymo apimtis buvo išplėsti. Šie projektai buvo grindžiami aiškiai nustatytu platesniu poreikiu, tiksliniais praktiniais rezultatais ir juos įgyvendinant aktyviai dalyvavo numatomo sprendinio galutiniai naudotojai. **5 langelyje** pateiktas sėkmingo aukštos inovacijų kokybės projekto pavyzdys. Likusių 10 projektų, kuriuos vykdant sukurtos sėkmingos inovacijos, rezultatais šiuo metu naudojasi tik projekto dalyviai, tačiau jų sklaida buvo vykdoma taip, kad ateityje juos būtų lengva plačiai naudoti.

5 langelis

Projekto, kurį įgyvendinant sukurta aukštos kokybės inovacija, pavyzdys

Lenkijoje universitetų mokslininkai nustatė, kad vis populiarsnis Lenkijos vyno sektorius vis dar priklauso nuo pasenusių auginimo ir rankinio vyno išpilstymo į butelius metodų. Kartu su 16 vyndarių jie parengė projektą, kuriuo siekiama visapusiškai pagerinti vyno kokybę, jo gamybai pritaikant esamus metodus, kurių anksčiau netaikė vietos Lenkijos vyndariai. Projektas apėmė:

- a) lauko ir laboratorinius tyrimus, kuriais siekta rasti geriausias vynuogių veisles kiekviename vynuogyne;
- b) mobilios išpilstymo į butelius linijos (žr. toliau), kurioje būtų taikomas standartizuotas išpilstymo į butelius procesas naudojant azotą, sukūrimą;
- c) bendrą vietos vyno pardavimo rinkoženklį sukūrimą ir bendro platinimo ir pardavimo sinergijos nustatymą.

Projektas buvo sėkmingai įgyvendintas. Vyndarių produkcija padidėjo, išlaidos sumažėjo ir dėl geresnės kokybės ir bendradarbiavimo grindžiamos rinkodaros jie galėjo sudaryti ilgalaikes tiekimo dideliems mažmeninės prekybos tinklams sutartis. Vėliau šiuos sprendinius taip pat pritaikė kiti smulkieji vyno gamintojai visoje Lenkijoje.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis įimtą įtrauktais projektais.

36 17 iš 70 į mūsų imtį įtrauktų projektų atveju inovacijos nebuvo sukurtos, nes jie nebuvo pagrįsti inovatyvia idėja.

- Aštuoni projektai buvo standartiniai bendradarbiavimo, parodomieji ar kitokie kaimo plėtros projektai, kurie galėjo būti finansuojami pagal kitas KPP priemones, o jų tikslas nebuvo sukurti inovacinį sprendinį.
- Likę devyni projektai nebuvo skirti inovatyvioms idėjoms (t. y. naujoms arba pirmą kartą konkrečiomis sąlygomis naudojamoms esamoms idėjoms).

6 langelyje pateiktas projektų, kuriuos vykdant nebuvo išbandyta inovacijų idėja, pavyzdys.

6 langelis

Projektų, susijusių su bendradarbiavimu, bet ne inovacijomis, pavyzdys

Lenkijoje 2 iš 10 į mūsų imtį įtrauktų projektų buvo susiję tik su standartinių trumpų tiekimo grandinių kūrimu, o projektų išlaidos daugiausia apėmė krovinių furgonų pirkimą. Šių projektų atveju pasiūlymo inovatyvumo vertinimas nebuvo nei reikalaujamas, nei atliekamas.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

Beveik trečdalis atrinktų projektų atveju mažai tikėtina, kad inovacijos bus įgyvendintos praktiškai

37 Iš 53 projektų, grindžiamų inovatyvia idėja, vykdant 35 projektus nebuvo sukurtos sėkmingos inovacijos, nes trūko bent vieno iš trijų likusių sėkmingoms inovacijoms būdingų požymių, dėl kurių jos galėtų būti laikomos tokiomis: idėjos praktinio įgyvendinimo, naudos įrodymo ir plataus pritaikymo. Kalbant apie 25 iš šių projektų, jau planavimo etape buvo aišku, kad mažai tikėtina, jog juos vykdant inovacijos bus įgyvendintos praktiškai dėl šių priežasčių:

- a) nebuvo plano, kaip pasiekti praktinių rezultatų;
- b) jie nebuvo orientuoti į rezultatus, kurie galėtų būti plačiai pritaikomi;
- c) jie realiai nebūtų galėję duoti praktinių rezultatų iki projekto pabaigos.

Šie projektai galėjo būti atmesti, jei atrankos procesai būtų geriau parengti. Likę 10 projektų yra pamokančių nesėkmių pavyzdžiai – juos įgyvendinant išbandyta pagrįsta idėja, tačiau galiausiai inovacija nebuvo sukurta, visų pirma dėl tokioms iniciatyvoms būdingos rizikos.

- 38** Iš 25 projektų, kurios vykdant nebuvo sukurtos sėkmingos inovacijos ir kurie nebuvo pamokanti nesėkmė, 6 projektai nedavė praktinių rezultatų. Pagal šiuos projektus iš pat pradžių buvo planuojama užbaigti darbą sukuriant teorinę koncepciją, modelį ar būsimos inovacijos planą. Žr. **7 langelyje** pateiktą pavyzdį.

7 langelis

Projekto, kurį vykdant neplanuota pasiekti praktinių rezultatų, pavyzdys

Projekto Nyderlanduose tikslas buvo pirmą kartą parengti konkrečiam regionui skirtą veiksmų planą dėl tvarios žemės ūkio praktikos durpių kolonijose, remiantis dabartinės padėties analize. Siekiant parengti šį veiksmų planą, projekte taip pat numatyta parengti devynių prioritetinių sričių, kurioms bus skirti devyni būsimi EIP-AGRI įgyvendinimo projektai, projektų dokumentus. Projekto įgyvendinti praktiškai neplanuota.

Iš devynių nustatytų prioritetinių sričių tik penkios buvo įtrauktos į projektų planus arba projektų aprašus. Likusių keturių projektų dokumentai nebuvo parengti, nes projektas buvo nutrauktas pirma laiko dėl to, kad veiklos grupė nebuvo suinteresuota jo tęsti.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis įimtį įtrauktais projektais.

- 39** Taip pat nustatėme 13 iš 25 projektų, kurių planuojama veikla buvo apibrėžta taip siaurai, kad sukurtos inovacijos būtų buvusios naudingos tik veiklos grupės nariams, nes projekto veikla buvo skirta specializuotiems ar nišiniams veiklos grupės narių poreikiams (**8 langelis**).

8 langelis

Projektų, skirtų specializuotiems ar nišiniams poreikiams, pavyzdžiai

Projekto Nyderlanduose tikslas buvo bendradarbiaujant su ūkininku ir vietos savivaldybe parengti inovatyvų buvusių žemės ūkio pastatų paskirties keitimo būdą. Projekto planai buvo pritaikyti prie konkretaus ūkininko poreikių ir jokia projekto metu sukurtos inovacijos dalis nebuvo lengvai pritaikoma kitiems ūkininkams.

Projekto Ispanijoje (Andalūzijoje) tikslas buvo pagerinti ožkų pieno perdirbimo gamyklos energijos ir vandens suvartojimą ir skatinti ožkų pieno gaminių įvairinimą. Nustatėme, kad projektas padėjo įmonei modernizuoti savo infrastruktūrą ir sumažinti suvartojamą vandens ir energijos kiekį. Tačiau sukurtos priemonės ir modeliai buvo pritaikyti prie objekto infrastruktūros ir negalėjo būti panaudojami niekur kitur. Įgyvendinant projektą taip pat nebuvo pristatyti nauji ožkų pieno gaminiai, kaip buvo numatyta iš pradžių.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

40 7 iš 13 projektų, skirtų specializuotiems ar nišiniams poreikiams, atveju iš pat pradžių buvo aišku, kad mažai tikėtina, jog inovacijos bus pritaikomos plačiau. Visi šie atvejai buvo susiję su inovatyviaisiais produktais, o į projektų planus nebuvo įtrauktas joks rinkos tyrimas ar analizė. Pavyzdžiui, jie apėmė:

- naujos rūšies sviesto, kurio laikymo trukmė ilgesnė ir kuris lengviau tepamas, ir sulčių iš obuolių su raudonu minkštimu, pasižyminčių naudingomis sveikatai savybėmis, kūrimą (Lenkija);
- sveikų vaisių užkandžių ir naujų ožkų pieno gaminių kūrimą (Ispanija).

Vykdam šiuos projektus sukurti gaminiai niekada nebuvo komercializuoti ir net nebuvo atliktas jų rinkos tyrimas, nes buvo aišku, kad jie negali būti pagaminti už priimtina kainą.

41 Du Lenkijoje vykdyti projektai, kuriais buvo siekiama patenkinti nišinį poreikį, (**40** dalis) buvo susiję su didelėmis investicijomis į turtą, pavyzdžiui, gamybos linijas ir mašinas, iš kurių užbaigus projektą naudos gavo tik veiklos grupės nariai. Pagal ES vidaus rinkos taisyklės, tokių investicijų į mokslinių tyrimų ir plėtros projektus tinkamos finansuoti išlaidos turėtų neviršyti projekto trukmę atitinkančių nusidėvėjimo išlaidų. Kadangi neteisingas investicijų į turtą kompensavimas buvo susijęs su nacionaliniu lygmeniu taikoma taisykle, nustatėme, kad 8 iš 10 į imtį įtrauktų projektų Lenkijoje gavo didesnę finansavimą, nei turėjo gauti, (**9 langelis**). Tokie atvejai reiškia, kad bus patirtos alternatyviosios sąnaudos, vietoj to, kad būtų finansuojami kiti, inovatyvesni projektai.

9 langelis

Projekto, kurio lėšos daugiausia išleistos kapitalo investicijoms, o ne inovacijoms, pavyzdys

Projektas Lenkijoje buvo susijęs su inovatyvios vandens valymo technologijos diegimu uždarojoje drėkinimo sistemoje spanguolių plantacijoje. 92 % projekto išlaidų sudarė 1,5 milijono eurų investicijų išlaidos, susijusios su naujos spanguolių plantacijos, kuriai taikoma 50 % viešosios paramos norma, statyba. Paramos gavėjui buvo kompensuota 750 000 eurų investicijų išlaidų.

Projekto trukmę atitinkančios nusidėvėjimo išlaidos sudarė tik 94 000 eurų, todėl kompensacija turėjo būti ne didesnė kaip 47 000 eurų. Todėl apie 700 000 eurų ES paramos buvo išmokėta kapitalo investicijoms, o ne inovacijoms, o tai pažeidžia ES taisykles.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

- 42** Taip pat nustatėme, kad 5 iš 13 specializuotų arba nišinių projektų būtų buvę visiškai arba iš dalies įgyvendinti net ir be dotacijos (tokia padėtis vadinama savaimingumu – **10 langelis**). Tokie atvejai reiškia, kad bus patirtos alternatyviosios sąnaudos, vietoj to, kad būtų finansuojami inovatyvesni projektai.

10 langelis

Specializuotus projektus vykdyusių paramos gavėjų, kurie naudojo viešąsias lėšas savo naudai, pavyzdžiai

Tokių paramos gavėjų, vykdyusių pagal EIP-AGRI finansuojamus projektus, pavyzdžiai:

- a) Nyderlanduose kooperatyvas ir pasaulinė maisto sudedamųjų dalių iš bulvių gamybos lyderė pranešė, kad projekto laikotarpiu metinės pajamos siekė iki 1 milijardo eurų, o pelnas – milijonus eurų;
- b) Ispanijoje didelis tradicinio ispaniško putojančio vyno gamintojas, priklausantis Amerikos privataus kapitalo bendrovei, pranešė, kad projekto laikotarpiu jo metinis pelnas siekė apie 100 milijonų eurų;
- c) Lenkijoje didelė tarptautinė maisto įmonė pranešė, kad projekto laikotarpiu jos metinis pelnas buvo apie 100 milijonų eurų.

Jų projektų tikslas buvo pasiūlyti modernius sprendinius vienai konkrečiai įmonei, jau galėjusiai juos finansuoti savo lėšomis. Nė vienas iš šių paramos gavėjų nesidalijo projekto rezultatais. Taigi, viešosios lėšos buvo naudojamos didelėms privačioms įmonėms skatinti, tačiau iš to naudos negavo platesnis sektorius.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis įimtį įtrauktais projektais.

- 43** Galiausiai, iš 25 projektų, kurie nebuvo sėkmingi ir kurių nesėkmės buvo galima išvengti, nustatėme 3 projektus, kurie netruko pakankamai ilgai, kad būtų galima atlikti visus darbus siekiant sukurti numatytas inovacijas, kaip nurodyta **11 langelyje**. Įgyvendinant šiuos projektus negalėjo būti sukurtos sėkmingos inovacijos, nes planuoti projektų tikslai ir jų trukmė nebuvo suderinami.

11 langelis

Projektų, kurių tikslai nederėjo su jų trukme, pavyzdžiai

Lenkijoje patikrinome dvejų metų trukmės projektą, kuriuo siekiama sukurti sprendimų priėmimo taikomąją programą, grindžiamą mašininio mokymosi modeliais, kuriuose naudojamas dirbtinis intelektas, vadinamas neuroniniais tinklais. Tokių tinklų kūrimo procesas paprastai trunka ilgiau nei penkerius metus. Nors projektas buvo užbaigtas 2022 m. pabaigoje, taikomoji programa šiuo metu vis dar vystoma. Lenkija teikė paramą projektams, kurie truko iki trejų metų, o išimtiniais atvejais – iki penkerių metų.

Ispanijoje (Andalūzijoje) dvi alyvuogių aliejų gaminančios ūkininkų organizacijos vykdė dvejų metų trukmės projektą, kurio tikslas – įrodyti, kad intensyviosios alyvmedžių giraitės yra ekonomiškai gyvybingesnės už tradicines alyvmedžių giraites, ir įtikinti ūkininkus suintensyvinti veiklą. Pusė projekto išlaidų buvo sumokėta už 50 ha tradicinių giraičių pašalinimą ir intensyviųjų giraičių sodinimą vietoj jų. Atsižvelgiant į tai, kad iš naujai pasodintų giraičių per ketverius–penkerius metus būtų galima gauti tik pirmąjį ribotą derlių, o tik per 10 metų – maksimalų derlių, pagal projektą teikiami investicijų grąžos ir našumo skaičiavimai yra pagrįsti tik jau turimais apytikriais duomenimis.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

Dėl nepakankamos konkurencijos finansavimui gauti ir silpnų atrankos procedūrų sumažėjo inovacijų potencialas

- 44** Remdamiesi savo atlikta nacionalinės tvarkos keturiose mūsų aplankytose valstybėse narėse peržiūra, nustatėme keletą priežasčių, dėl kurių įgyvendinant daugiau nei pusę į mūsų imtį įtrauktų projektų inovacijos greičiausiai nebus sukurtos.
- 45** Pirmą, nustatėme, kad konkurencija tarp projektų, kuriems siekta gauti EIP-AGRI finansavimą, buvo nedidelė. EIP-AGRI atveju valstybės narės, siekdamos atrinkti projektus, turi vykdyti konkurencinį procesą, pagal kurį paraiškos vertinamos pagal atrankos kriterijus ir po to siekiant nustatyti geriausias pasiūlymus jos reitinguojamos. Visose keturiose į imtį įtrauktose valstybėse narėse pagal kvietimus teikti pasiūlymus dėl projektų buvo pateikta daug pasiūlymų. Pavyzdžiui, tik 5 iš 150 projektų pasiūlymų, gautų 2014–2022 m. laikotarpiu Prancūzijoje (Normandijoje), atrankos proceso metu buvo atmesti. Iš jų keturi projektai buvo pateikti pagal pirmąjį kvietimą teikti pasiūlymus dėl projektų, kai priemonė buvo nauja tiek pareiškėjams, tiek vadovaujančiajai institucijai. Ispanijoje, Nyderlanduose ir Lenkijoje bendradarbiavimo priemonės, kuri apėmė EIP-AGRI 2014–2022 m. KPP, biudžetas buvo kelis kartus padidintas, nes vadovaujančiosios institucijos nusprendė sumažinti atrankos spaudimą.
- 46** Antra, nustatėme, kad projekto pasiūlymo inovatyvumas, t. y. ar juo išbandoma nauja idėja ar esama idėja naujomis sąlygomis, nebuvo lemiamas kriterijus atrenkant projektus bet kurioje iš keturių į mūsų imtį įtrauktų valstybių narių. Pavyzdžiui, laikyta, kad inovacijos apima naujos rinkoje prieinamos įrangos ar mašinų bandymus arba pirkimą. Taip atsitiko nepaisant to, kad Komisijos EIP-AGRI gairėse valstybėms narėms rekomenduota tokių veiksmų neremti. Lenkijos atveju dėl to veiklos grupėms taip pat buvo išmokėtos didelės pagalbos kapitalo investicijoms sumos, nepaisant to, kad ilgalaikio turto išlaidų, viršijančių nusidėvėjimo sumas, finansavimas projekto metu pažeidė ES taisykles.
- 47** Dvi iš keturių valstybių narių (Prancūzija ir Lenkija) nusprendė projekto pasiūlymo inovatyvumą laikyti tinkamumo kriterijumi. Lenkijoje vadovaujančioji institucija laikėsi nuomonės, kad projekto idėja yra inovatyvi, jei potencialus paramos gavėjas iš universiteto arba mokslinių tyrimų instituto gavo teigiamą nuomonę dėl projekto inovacinio pobūdžio. Šis procesas nebuvo skaidrus ir sukėlė interesų konfliktą, kadangi už sertifikavimą atsakingas mokslinių tyrimų institutas turėjo mažai paskatų pateikti neigiamą nuomonę. Tais atvejais, kai valstybės narės inovatyvumą įtraukė kaip atrankos kriterijų, jis ne visada buvo pakankamai svarus siekiant užtikrinti, kad projektai, kurių inovatyvumas yra nedidelis arba mažas, nebūtų finansuojami, kaip nurodyta [12 langelyje](#).

12 langelis

Projektų pasiūlymų, kurios atrenkant inovatyvumo svarba atrankos procese buvo nedidelė, pavyzdžiai

Ispanijoje (nacionalinė KPP) projektams už inovacijų lygį galėjo būti skiriama iki 10 balų iš 100, iš kurių tik 4 balai galėjo būti skirti už inovacinį potencialą ir 6 balai – už įgyvendinamumą.

Prancūzijoje (Normandijoje) projektams už inovacijų lygį galėjo būti skiriama 30 balų iš 170. Pagal šį kriterijų buvo atskirai tikrinama, ar projekto pasiūlymas susijęs su techninėmis, teminėmis ar organizacinėmis inovacijomis, kiekvienai inovacijų rūšiai skiriant 10 balų. Projektai buvo atrinkti, jei jie surinko ne mažiau kaip 50 balų ir jei jų inovacinis pobūdis buvo laikomas pakankamu, tačiau nebuvo apibrėžta, ką reiškia „pakankamas“, ir nebuvo nustatyta minimali šio kriterijaus riba.

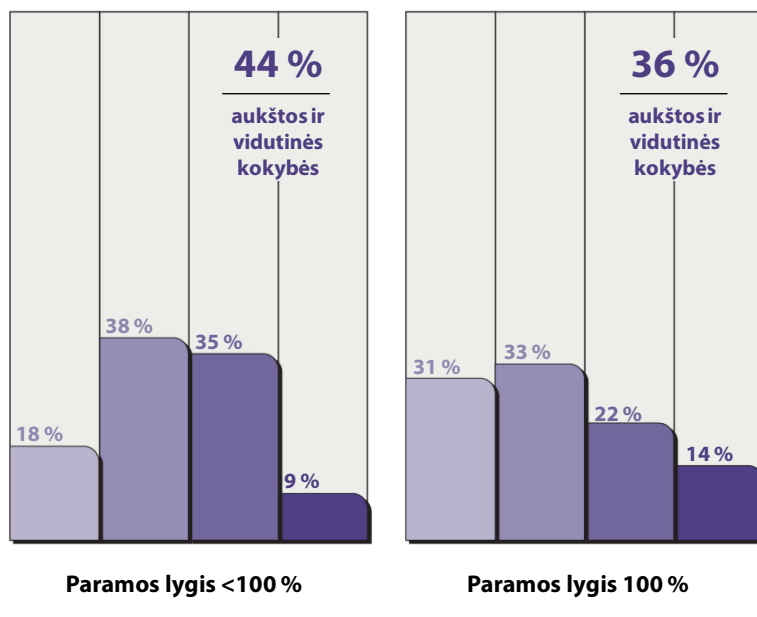
Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

- 48** Trečia, tais atvejais, kai buvo nustatyti galimo rezultatų naudingumo ir platesnio pritaikymo atrankos kriterijai, jų svarba atrenkant projektus buvo nedidelė. Keturiose valstybėse narėse nustatėme, kad atrankos procese dėmesys nebuvo sutelktas į galimybių pasiekti praktinių rezultatų, kurie galėtų paskatinti plačiai diegiamas inovacijas, vertinimą. Pavyzdžiui, nors Prancūzija (Burgundija-Franš Kontė) įtraukė rezultatų perkeliamumo galutiniams naudotojams ir rezultatų atkuriamumo vertinimo kriterijus, jie nebuvo pakankamai svarūs, kad būtų galima teikti pirmenybę projektams, kurių poveikis ar taikymo apimtis galėtų būti išplėsti.
- 49** Galiausiai, remdamiesi savo atlikta Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 analize, nustatėme, kad, skirtingai nuo daugelio kitų KPP priemonių, pagal bendradarbiavimo priemonę nebuvo atmetos jokios išlaidų kategorijos ES lygmeniu ir valstybės narės galėjo prašyti kompensuoti iki 100 % projekto išlaidų. Iš 70 į imtį įtrauktų projektų iš viso buvo visiškai kompensuotos 36 projektų tinkamos finansuoti išlaidos (vidutiniškai 322 000 eurų), o tai reiškia, kad veiklos grupės nariams nereikėjo prisiimti jokios finansinės rizikos, susijusios su vykdoma veikla. Nustatėme, kad suteikus aukščiausią paramos lygį nebuvo sukurta daugiau inovacijų ([6 diagrama](#)).

6 diagrama | Didesnė parama nelėmė daugiau inovacijų

- Aukštos kokybės inovacija
- Vidutinės kokybės inovacija
- Žemos kokybės inovacija
- Ne inovacija

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis įimtį įtrauktais projektais.

Projektų rezultatų sklaida dažnai nevykdoma arba jie nenaudojami

- 50** Norint sukurti inovacijų kultūrą, kuri padėtų užtikrinti konkurencingesnį ir tvaresnį žemės ūkį, reikia veiksmingų projektų rezultatų sklaidos mechanizmų ir būtina remti platų sėkmingų sprendinių diegimą. Tikrinome, kaip įgyvendinant į mūsų įmčių įtrauktus projektus buvo dalijamasi informacija apie sukurtas inovacijas ir kaip Komisija ir atrinktos valstybės narės rėmė šių žinių sklaidą pagal BŽŪP sistemą, kad šios žinios būtų naudingos visam sektoriui.

Beveik pusės projektų rezultatų sklaida buvo vykdoma

- 51** Iš 53 projektų, grindžiamų inovatyvia idėja, buvo padengtos 49 projektų komunikacijos ir sklaidos veiklos išlaidos, tačiau tik 28 projektų rezultatai buvo paskelbti ir buvo pasidalyta sukurtais žiniomis. Tai buvo padaryta visų 18 projektų, kuriems buvo būdingi keturi sėkmingos inovacijos sukūrimą lemiantys požymiai, atveju: 6 projektų atveju sukurti sprendiniai buvo plačiai taikomi sektoriuje; 10 projektų atveju gautais rezultatais vis dar naudojasi veiklos grupių nariai, be to, jais galėtų naudotis ir kiti; 2 projektų atveju padaryta išvada, kad nauja technologija neatitinka veiklos grupėje dalyvaujančių ūkių profilio, tačiau buvo pasidalyta išsamiomis žiniomis su ūkiais, kurie turėtų apsvarstyti galimybę naudoti šią naują technologiją.

52 Pagal BŽŪP nuostatas reikalaujama, kad veiklos grupės vykdytų savo projektų rezultatų sklaidą⁵. Nepaisant to, kad Komisija savo [gairėse valstybėms narėms](#) nurodė, kad turi būti vykdoma svarbių rezultatų, kuriais galėtų pasinaudoti kiti, sklaida, nė viena iš j imtį įtrauktų valstybių narių aiškiai nepranešė veiklos grupėms, ko tiksliai sklaidą reikia vykdyti ir kokiu tikslu. Tai reiškė, kad veiklos grupės šį reikalavimą paprastai aiškino kaip pareigą informuoti apie projekto veiklą ir rezultatus, išsamiai nenurodant rezultatų ar sukurtų žinių. Jei jos būtų tai padariusios, tai būtų leidę kitiems suinteresuotiesiems subjektams, pavyzdžiui, ūkininkams, konsultantams, tyrėjams ar valdžios institucijoms, juos pakartotinai naudoti. [13 langelyje](#) pateikti projektų, kuriuos vykdant sukurtos žinios buvo išsaugotos privačiai, pavyzdžiai.

13 langelis

Projektų, kuriuos vykdant sukurtos žinios buvo išsaugotos privačiai, pavyzdžiai

Projekto Nyderlanduose tikslas buvo išvesti naujas bulvių veisles taikant inovatyvius selekcijos metodus, daugiausia dėmesio skiriant jų atsparumo ligoms didinimui ir didelio derliaus užtikrinimui. Įgyvendinant projektą buvo sukurti statistiniai bulvių atrankos ir selekcijos modeliai, naujų veislių savybių prognozavimo žymenys, taip pat sukurti šeši etaloniniai genomai. Tačiau nė vienas iš šių rezultatų nebuvo paskelbtas viešai. Vienas veiklos grupės narys bendrai paskelbė mokslinį dokumentą, kuriame pateikta tik ribota informacija, kuri nebūtų leidusi kitoms bulvių selekcijos įmonėms pasinaudoti sukurtomis žiniomis.

Įgyvendinant projektą Ispanijoje daugiausia dėmesio buvo skiriama alternatyvių komercinių avokado luobelėlių ir kauliukų naudojimo būdų tyrimui. Jie sudaro apie 40 % viso apdorotų avokadų svorio ir yra laikomi atliekomis, kurias reikia deginti arba siųsti į sąvartynus. Įgyvendinant projektą gauta žinių apie tai, kaip apibūdinti, išgauti ir patikrinti kauliukuose ir luobelėse esančių medžiagų kokybę ir kaip perdirbti šias atliekas, kad jos tiktų gyvūnų pašarams gaminti, arba kaip panaudoti juos maisto papildams ir kosmetikos gaminiams skirtoms veikliosioms medžiagoms gaminti. Nė viena iš šių sukurtų naujų žinių nebuvo paskelbta viešai.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis j imtį įtrauktais projektais.

⁵ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 57 straipsnio 3 dalis.

- 53** Kita prasmingos rezultatų sklaidos trūkumo priežastis buvo ta, kad projektai buvo parengti taip, kad būtų naudingi tik veiklos grupėms arba net vienam veiklos grupės nariui, kuris ketino naudotis sprendiniu viduje arba jį komercializuoti užbaigus projektą. Šiuose projektuose dalyvaujantys subjektai paprastai iš pat pradžių planavo neatskleisti pasiektų reikšmingų rezultatų, kad išsaugotų konkurencinį pranašumą tuo atveju, jei inovacijos būtų sėkmingos, (**14 langelis**). Iš 15 tokių projektų 6 būtų buvę įgyvendinti net ir be viešosios paramos, nes rezultatai buvo tokie konkretūs, kad niekas kitas negalėtų jų pakartotinai panaudoti, net jei jie būtų buvę paskelbti viešai.

14 langelis

Projekto, kurio rezultatai nuslėpti, siekiant išlaikyti konkurencinį pranašumą, pavyzdys

Prancūzijoje (Normandijoje) pagal EIP-AGRI projektą buvo sukurta interneto platforma, sujungianti ūkininkus su žemės ūkio paslaugų teikėjais. Viešosios lėšos buvo naudojamos duomenų bazei, apimančiai visus regiono žemės ūkio paslaugų teikėjus, jų teikiamas paslaugas ir kainas, sukurti. Jomis taip pat buvo sumokėta už skaičiuoklę, skirtą ūkininkams padėti nuspręsti, ar ekonomiškai naudingiau pirkti tam tikrą įrangą, ar mokėti už žemės ūkio paslaugas, taip sprendžiant plačiai paplitusią Prancūzijos ūkininkų problemą, susijusią su didelėmis skolomis ir pernelyg dideliu įrangos kiekiu.

Projekto pabaigoje dėl komercinės paslapties veiklos grupė nepaskelbė jokios informacijos apie sukurtas programas ir funkcijas. Nors planavimo etape vertintojas jau buvo pažymėjęs, kad projekto rezultatai buvo skirti komerciniam naudojimui, regioninės institucijos nesiėmė jokių priemonių, kad užtikrintų svarbių rezultatų sklaidą. Šiuo metu regione nėra viešos informacijos apie žemės ūkio paslaugų teikėjus ir jų siūlomas paslaugas.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis į imtį įtrauktais projektais.

- 54** Visos keturios šiam auditui atrinktos valstybės narės sumokėjo už komunikacijos ir sklaidos veiklą, nedarydamos jokio skirtumo tarp jų. Kai kurių į mūsų imtį įtrauktų projektų atveju komunikacijos ir sklaidos išlaidos jau buvo kompensuotos ankstyvame projektų etape, kai dar nebuvo pasiekta jokių rezultatų. Taip pat buvo kompensuotos projekto interneto svetainių, kurių veikimas projekto pabaigoje buvo nutrauktas arba kuriose nebuvo jokios informacijos apie pasiektus rezultatus, kūrimo išlaidos. Iš projektų imties nustatėme, kad valstybės narės daugiausia dėmesio skyrė mokėjimams už komunikacijos veiklą viso projekto metu, o ne veiksmingai rezultatų sklaidai (**15 langelis**).

15 langelis

Paramos sklaidai, kuri nelėmė plataus rezultatų prieinamumo, pavyzdys

Ispanijoje visiems 10 projektų, kuriuos atrinkome iš nacionalinės KPP, buvo skirti mokėjimai už sklaidos veiklą, kurie svyravo nuo 40 000 iki 79 000 eurų, t. y. iki 17 % visų projekto išlaidų. Remiama veikla apėmė dalyvavimą renginiuose, atvirų durų dienų organizavimą ir straipsnių skelbimą (tiek popieriniu formatu, tiek internete). Ši veikla buvo vykdoma įvairiais projekto etapais, daugiausia vietas ar regioniniu lygmeniu. Nors apie visų projektų veiklą buvo pranešta galutinėse ataskaitose ir teikiant kitus duomenis apie pasiektus rezultatus, nustatėme, kad vykdyta tik šešių projektų svarbių rezultatų sklaida, kad jais galėtų pasinaudoti ir kiti. Iš šių šešių projektų tik vienas buvo pritaikytas plačiau, o sukurti sprendiniai vis dar naudojami kitiems dviem projektams, tačiau tik veiklos grupės narių.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis įimtų įtrauktais projektais.

Valstybės narės mažai naudojami projekto rezultatais arba sukurtomis žiniomis

- 55** Labai svarbu vykdyti projektų rezultatų sklaidą, kad valstybės narės sužinotų, kokių rūšių projektai yra veiksmingiausi, ir atitinkamai pakoreguotų EIP-AGRI įgyvendinimą. Šie rezultatai taip pat labai svarbūs vertinant EIP-AGRI poveikį žemės ūkio sektoriui, visų pirma regioniniu lygmeniu, kuriame EIP-AGRI yra labai svarbus viešojo finansavimo šaltinis. Prancūzijoje, Nyderlanduose ir Lenkijoje nustatėme, kad apskritai trūksta techninių pajėgumų tinkamai saugoti ir apdoroti projektų rezultatus. Nustatėme atvejų, kai vadovaujančiosios institucijos neturėjo galimybės susipažinti su svarbiais projektų rezultatais, nes užbaigus projektus veiklos grupės nustojo egzistuoti. Kadangi vadovaujančiosios institucijos dotacijos susitarimuose ne visada pakankamai išsamiai nustatė siektinus rezultatus, veiklos grupės neprivalėjo pateikti duomenų apie pasiektus rezultatus projekto pabaigoje ir dažnai jų nepateikė, nors jie galėjo būti naudingi, **(16 langelis)**.

16 langelis

Neišnaudotos galimybės išplėsti projekto rezultatų taikymo apimtį pavyzdys

Ispanijos (Andalūzijos) vaisių auginimo sektoriaus projekto tikslas buvo rasti alternatyvą žvakėms iš parafino, naudojamoms sodams nuo šalnų apsaugoti. Projekto tikslas buvo sumažinti susijusią taršą ir nuo žvakių kylančių dūmų susidarymą. Įgyvendinus projektą buvo atrinkti ekologiškesni šildytuvai, taip pat rastas būdas sutaupyti 20 % apsaugai nuo šalnų skirtų išlaidų optimizuojant žvakių paskirstymą sode. Regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu tai galėtų padėti visiems vieno iš pagrindinių Ispanijos žemės ūkio sektorių gamintojams sutaupyti daug lėšų. Vadovaujančioji institucija ir mokėjimo agentūra gavo projekto galutinę ataskaitą, kurioje išsamiai aprašytas žvakėms paskirstyti naudotas algoritmas ir sutaupytos lėšos, tačiau šios institucijos nesiėmė jokių veiksmų, kad šiuo sprendiniu būtų skatinami pasinaudoti atitinkami suinteresuotieji subjektai.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis įimtį įtrauktais projektais.

- 56** Nė viena iš keturių valstybių narių neanalizavo projektų rezultatų, kad paskatintų perspektyviausias inovacijas regioniniu ar nacionaliniu lygmeniu. Nors pagal BŽŪP valstybėms narėms suteikiama galimybė naudotis kitais kaimo plėtros fondais siekiant perduoti naudingas žinias, sukurtas vykdant projektus, pasitelkiant mokymą, mokomąją medžiagą ar konsultavimo paslaugas, valstybės narės tai darė retai.

57 Dviejuose mūsų aplankytuose Prancūzijos regionuose nustatėme tik tris atvejus, kai veiklos grupės, pasinaudamos ES parama, pasibaigus jų projektams organizavo atvirų durų ir parodomuosius renginius. Taip buvo daroma nepaisant Komisijos EIP-AGRI gairių, kuriose pabrėžiama, kad ūkininkų ir miškininkų tarpusavio komunikacija ir inovacijų įtraukimas į reguliarias konsultavimo paslaugas yra veiksmingi būdai plėsti sėkmingų projektų rezultatų poveikį ar taikymo apimtį.

Dėl nepakankamos pagrindinių rezultatų sklaidos Komisija negalėjo įvertinti Europos inovacijų partnerystės bendros žemės ūkio politikos srityje veiksmingumo

58 Buvo reikalaujama, kad veiklos grupės nacionalinėms ar regioninėms institucijoms pateiktų galutinę ataskaitą, kurioje būtų apibendrinti jų projektų rezultatai. Tada institucijos turėjo perduoti informaciją Komisijai. Tačiau valstybės narės šio reikalavimo laikėsi nesistemiškai. Nustatėme, kad Prancūzija (Burgundija-Franš Kontė ir Normandija) nepateikė Komisijai jokios informacijos apie finansuojamų projektų rezultatus, o Ispanija, Nyderlandai ir Lenkija teikė tik dalinę informaciją. Nors visos keturios valstybės narės sukūrė viešas savo šalyje finansuojamų EIP-AGRI projektų duomenų bazes, jose taip pat nebuvo pateikta informacijos apie projektų rezultatus ir kai kuriais atvejais buvo pateikta neišsami informacija apie įgyvendintus projektus.

59 Dėl prasto rezultatų pateikimo [ES EIP tinklo duomenų bazėje](#) esančios informacijos apie projektus kokybė yra prasta. Į ES EIP tinklą turėtų būti įtraukti visų projektų, finansuojamų pagal EIP-AGRI visoje ES, rezultatai. Komisija paragino valstybes nares kuo greičiau pateikti projektų rezultatus⁶. Tačiau nustatėme, kad valstybės narės dažnai labai vėluoja pranešti apie projektus – pranešama net ir praėjus keleriems metams po projekto pabaigos. 70 į mūsų imtį įtrauktų projektų atveju nustatėme, kad duomenų bazėje buvo pateikta informacija apie projekto tikslus ir numatomus rezultatus, tačiau informacijos kokybė skyrėsi. Tačiau duomenų bazėje nebuvo informacijos apie pasiektus rezultatus ir į ją nebuvo įtraukti jokie duomenys apie pasiektus rezultatus. Nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, įskaitant galutines ataskaitas, valstybės narės retai viešai skelbia projektų rezultatus.

⁶ Commission, [Guidelines for data on European Innovation Partnership \(EIP\) Operational Groups](#), October 2023.

- 60** Siekiant stebėti EIP-AGRI remiamų partnerysčių ypatumus ir pasiekimus ir nustatyti, kurie veiksniai prisidėjo prie geriausių rezultatų, reikalingi išsamūs duomenys. Kalbant apie 2014–2022 m. BŽŪP, EIP-AGRI duomenų teikimo reikalavimai buvo nustatyti [Komisijos bendroje stebėsenos ir vertinimo sistemoje](#), pagal kurią reikalaujama, kad valstybės narės kasmet teiktų informaciją tik apie du išdirbių rodiklius: EIP-AGRI BŽŪP srityje remiamų projektų skaičių ir gautos viešosios paramos sumą. Nustatėme, kad šie dviejų iš keturių mūsų imtį įtrauktų valstybių narių duomenys buvo nepatikimi: Ispanija (Katalonija) pranešė apie 778 projektus, kai buvo finansuojami tik 282 projektai, o Nyderlandai pranešė apie 493 projektus vietoj 437. Komisija nežinojo apie šias ataskaitų teikimo klaidas.
- 61** Į bendrą stebėsenos ir vertinimo sistemą nebuvo įtraukti jokie rezultatų ar poveikio rodikliai, nors tokie veiklos rodikliai labai svarbūs vertinant pasiekimus⁷. Dėl tinkamų ir patikimų duomenų trūkumo buvo apribotos Komisijos galimybės įvertinti EIP-AGRI.
- 62** Komisija vertina ES programas ir priemones, kad įgytų žinių apie politiką. Tačiau EIP-AGRI atveju nebuvo atliktas nei sistemingas veiklos grupių veikimo vertinimas, nei 2014–2022 m. laikotarpio projektų poveikis keturiems EIP-AGRI tikslams BŽŪP srityje. Vienintelis vertinimas buvo atliktas 2016 m., kai dar nebuvo užbaigtas nė vienas EIP-AGRI projektas ir nebuvo gauta jokių rezultatų. 2018 ir 2024 m. buvo atlikti papildomi kelių iš anksto atrinktų atvejų tyrimų vertinimai. Atliekant šiuos vertinimus neatsižvelgta į bendrą projektų indėlį siekiant EIP-AGRI tikslų.
- 63** Mūsų nustatyti faktai atitinka 2023 m. EBPO ataskaitoje dėl Europos Sąjungos ūkininkavimo ir maisto sektoriaus ateities politikos (*Policies for the Future of Farming and Food in the European Union*) pateiktas išvadas, kuriose atkreipiamas dėmesys į tai, kad apskritai trūksta EIP-AGRI veiklos grupių projektų analizės, ir pabrėžiama, kad reikia daugiau įrodymų. Ataskaitoje teigiama, kad EIP-AGRI atveju „reikia daugiau įrodymų, kad būtų užtikrintas tinkamas grįžtamojo ryšio ciklas, pateikiant informaciją ir analizuojant pagrindinius inovacijų rezultatų veiksnius, kurie galėtų pagerinti politikos mokymąsi ir geriausios struktūros bei praktikos taikymą tarp veiklos grupių“.

⁷ Geresnio reglamentavimo priemonių rinkinys, 5 skyrius.

Šią ataskaitą priėmė I kolegija, vadovaujama Audito Rūmų narės Joëlle Elvinger, 2026 m. sausio 28 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tony Murphy'.

Tony Murphy
Pirmininkas

Priedai

I priedas. Apie auditą

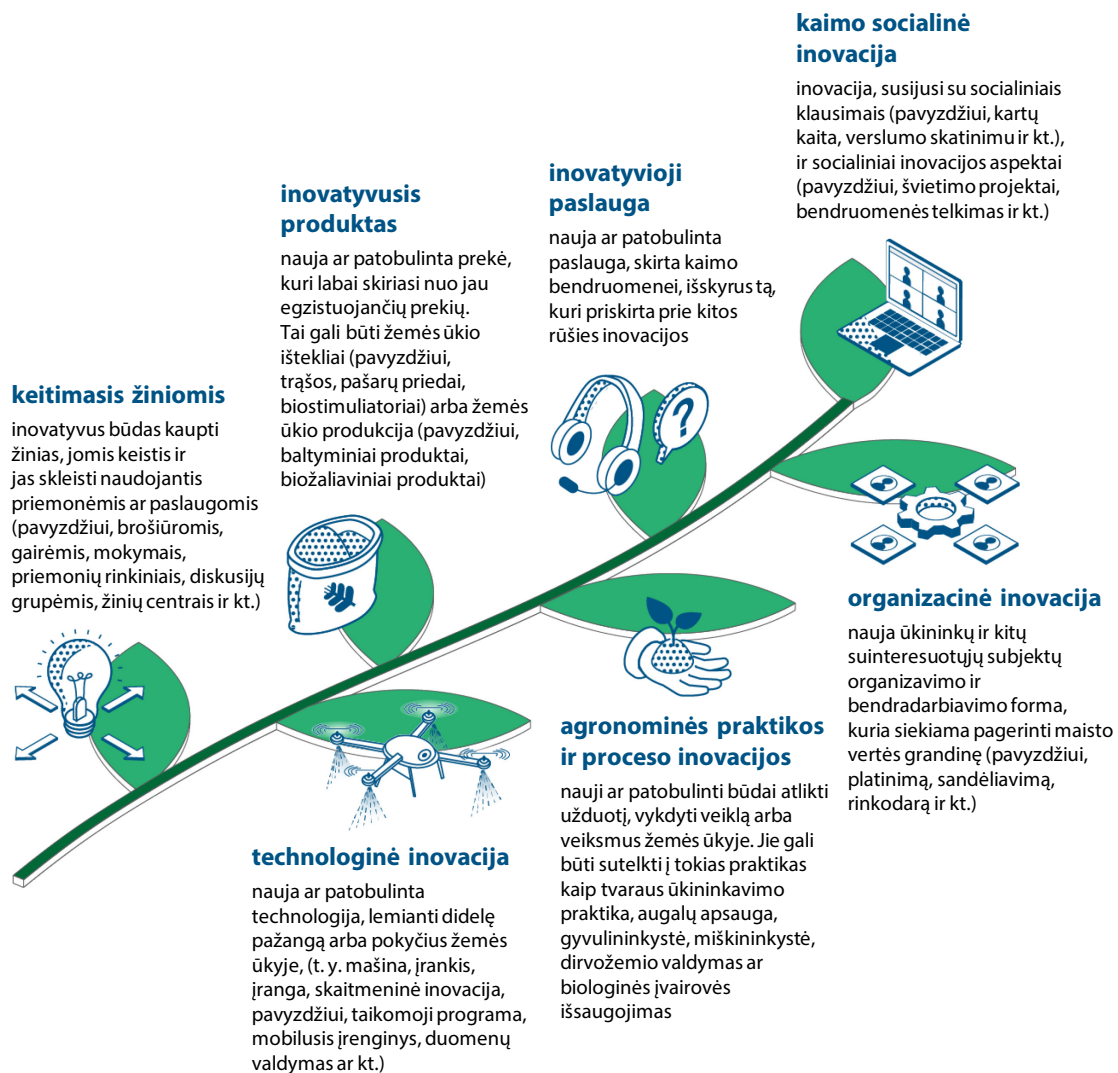
Žemės ūkio inovacijos

- 01** Inovacijos atlieka svarbų vaidmenį vykdant ES politiką ir yra pagrindinis svirtas siekiant aplinkosauginio, ekonominio ir socialinio žemės ūkio sektoriaus tvarumo. Kitaip nei kituose sektoriuose, žemės ūkio moksliniai tyrimai ir plėtra visų pirma finansuojami iš viešųjų šaltinių¹. Pagal bendrą žemės ūkio politiką (BŽŪP) teikiamas finansavimas yra svarbus ES žemės ūkio inovacijų ES finansavimo šaltinis – 2014–2022 m. laikotarpiu išleista beveik 1 milijardas eurų viešųjų lėšų.

- 02** Komisija neturi oficialios inovacijų apibrėžties, tačiau laikosi nuomonės, kad sėkminga žemės ūkio inovacija yra idėja (produktas, paslauga, gamybos procesas arba naujas organizavimo būdas), kuri buvo įgyvendinta praktiškai, kurios nauda įrodyta ir kuri plačiai pritaikyta. Inovacija gali būti susijusi su visiškai nauja praktika arba esamos praktikos taikymu naujomis geografinėmis ar aplinkos sąlygomis. Žemės ūkio inovacijos apima įvairius ūkininkavimo, miškininkystės ar žemės ūkio maisto produktų sektoriaus poreikius, kaip parodyta [1 diagramoje](#).

¹ EBPO, *Policy for the Future of Farming and Food in the European Union*, OECD Agriculture and Food Policy Reviews, 2023.

1 diagrama | Žemės ūkio inovacijų rūšys

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis ES BŽŪP tinklo 2024 m. tyrime dėl EIP-AGRI projektų, kuriuos pagal BŽŪP vykdė veiklos grupės, pasiektų rezultatų pasiūlyta klasifikacija.

EIP žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje įgyvendinant BŽŪP

- 03** Nuo 2014 m. pagal Europos inovacijų partnerystę žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje (EIP-AGRI) įgyvendinant BŽŪP teikiamas finansavimas praktinėms principu „iš apačios į viršų“ grindžiamoms inovacijoms, kuriomis buvo siekiama prisidėti prie to, kad ES žemės ūkis taptų konkurencingesnis ir tvaresnis. EIP-AGRI tikslas buvo patenkinti žemės ūkio ir miškininkystės poreikius, pradėdant pirmine gamyba ir baigiant visa vertės grandine.
- 04** 2014–2022 m. BŽŪP nustatyti keturi plataus masto EIP-AGRI tikslai²:
- a) skatinti efektyviai išteklius naudojančią, ekonomiškai perspektyvų, našų, konkurencingą, mažiau teršiantį, klimatui palankų ir klimato kaitos poveikiui atsparų žemės ūkio ir miškininkystės sektorių;
 - b) padėti užtikrinti nuolatinį ir tvarų maisto, pašarų ir biologinių medžiagų tiekimą;
 - c) tobulinti procesus, kuriais siekiama išsaugoti aplinką, prisitaikyti prie klimato kaitos ir ją sušvelninti;
 - d) pažangiausias mokslinių tyrimų žinias ir technologijas padaryti prieinamas ūkininkams, miškų valdytojams, kaimo bendruomenėms, įmonėms, nevyriausybinėms organizacijoms ir konsultavimo paslaugų teikėjams.
- 05** Siekiant šių keturių tikslų, įgyvendinant EIP-AGRI BŽŪP srityje taip pat reikėjo³:
- gerinti su inovacijomis susijusių priemonių priėmimą bei veiksmingumą ir jų sinergiją;
 - skatinti, kad inovaciniai sprendiniai būtų greitai ir plačiai įgyvendinami;
 - glaudžiau susieti mokslinius tyrimus ir ūkininkavimo praktiką, kad būtų panaikintas atotrūkis tarp šių dviejų sričių, ir informuoti mokslo bendruomenę apie mokslinių tyrimų poreikius ūkininkavimo srityje.

² Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 55 straipsnis.

³ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 44 konstatuojamoji dalis ir 55 straipsnis.

EIP-AGRI projektais grindžiamas įgyvendinimo mechanizmas BŽŪP srityje

06 Pagal 2014–2022 m. BŽŪP sukurta ES lygmens EIP-AGRI sistema, kuri suteikė valstybėms narėms daug lankstumo ją įgyvendinant. EIP-AGRI buvo įtraukta į kaimo plėtros priemonę, skirtą bendradarbiavimui žemės ūkio sektoriuje skatinti. Pagal EIP-AGRI veikla buvo vykdoma taip, kaip nurodyta toliau:

- 1) suinteresuotieji subjektai susibūrė į projekto įgyvendinimo veiklos grupę. Jie nacionalinėms ar regioninėms institucijoms pasiūlė projekto planą, kuriame išdėstė savo inovatyvią idėją, numatomus rezultatus ir numatomą indėlį didinant našumą ir skatinant tvarų išteklių valdymą;
- 2) jei projektas buvo atrinktas, veiklos grupės nariai jį įgyvendino ir vykdė rezultatų sklaidą, visų pirma ES lygmeniu per ES EIP tinklą, (09 dalis).

Veiklos grupės projektai turėjo būti grindžiami interaktyviu inovacijų modeliu. Buvo reikalaujama, kad į veiklos grupes būtų įtraukti bent du nariai, turintys papildomų žinių; specialistų, pavyzdžiui, ūkininkų ar miškininkų, dalyvavimas nebuvo privalomas. Veiklos grupės nariai turėjo bendrai spręsti ir bendrai kurti viso projekto metu, siekdami vystyti inovatyvius ūkininkų praktinių problemų sprendinius.

07 EIP-AGRI skirtas BŽŪP finansavimas pagal bendradarbiavimo priemonę apėmė tiek veiklos grupių steigimą, tiek inovacijų projektų įgyvendinimą. Buvo numatyta kompensuoti visas patirtas išlaidas, pavyzdžiui, parengiamųjų tyrimų, įgyvendinimo plano rengimo, vadovavimo veiklos grupei ir projekto viešinimo. Valstybės narės EIP-AGRI galėjo finansuoti tik pagal bendradarbiavimo priemonę arba derinti šią priemonę su kitomis kaimo plėtros priemonėmis (pavyzdžiui, kai perkamos ar išsinuojamos naujos mašinos ir įranga, kuriama taikomoji programinė įranga arba vykdoma ūkių ar įmonių plėtra).

08 Valstybės narės galėjo pasirinkti, ar įtraukti EIP-AGRI į savo kaimo plėtros programas. Jos buvo raginamos nustatyti konkrečius priemonės tikslus, sutelkiant dėmesį į savo žemės ūkio ir miškininkystės inovacijų poreikius. Be to, jos galėjo nuspręsti apriboti EIP-AGRI taikymą konkrečiomis nacionalinėmis ar regioninėmis prioritetinėmis temomis arba daugiausia finansuoti vietos lygmeniu parengtas iniciatyvas, kuriomis siekiama patenkinti vietos poreikius. Valstybės narės buvo atsakingos už inovacijų projektų atranką, įskaitant tinkamumo ir atrankos kriterijų nustatymą. Jos taip pat buvo atsakingos už viešosios paramos lygio nustatymą, kai galėjo būti finansuojama iki 100 % tinkamų finansuoti išlaidų.

Projektų rezultatų sklaida – esminis EIP-AGRI BŽŪP srityje elementas

- 09** Siekiant užtikrinti, kad atskirų projektų rezultatai būtų naudingi visam žemės ūkio sektoriui, veiklos grupės turėjo plačiai skleisti savo nustatytus faktus žemės ūkiu besiverčiančioje bendruomenėje, visų pirma per ES EIP tinklą. 2013 m. Komisijos įsteigto tinklo tikslas buvo sudaryti palankesnes sąlygas plačiau pritaikyti inovacijas, tam naudojant [specialią interneto svetainę](#), EIP-AGRI projektų duomenų bazę ir organizuojant renginius. Valstybės narės taip pat galėjo kurti EIP tinklus, siekdamos pagerinti EIP-AGRI rezultatų sklaidą nacionaliniu lygmeniu.
- 10** ES EIP tinklas taip pat buvo atsakingas už suinteresuotųjų subjektų informavimą apie inovacijų poreikius žemės ūkyje ir naujausius mokslinius tyrimus, taip pat už paramą buriant veiklos grupes. Tai buvo pasiekta daugiausia šiais būdais:
- a) rengiant teminius renginius;
 - b) teikiant komunikacinę medžiagą;
 - c) suburiant tikslinės grupės, įskaitant srities ekspertus iš visos ES, kurios daugiausia dėmesio skyrė konkrečioms prioritetinėms sritims (pavyzdžiui, tiksliajam ūkininkavimui, agroekologijai, tręšimui, skaitmenizacijai).

Iki 2024 m. pabaigos buvo suburtos 55 tikslinės grupės.

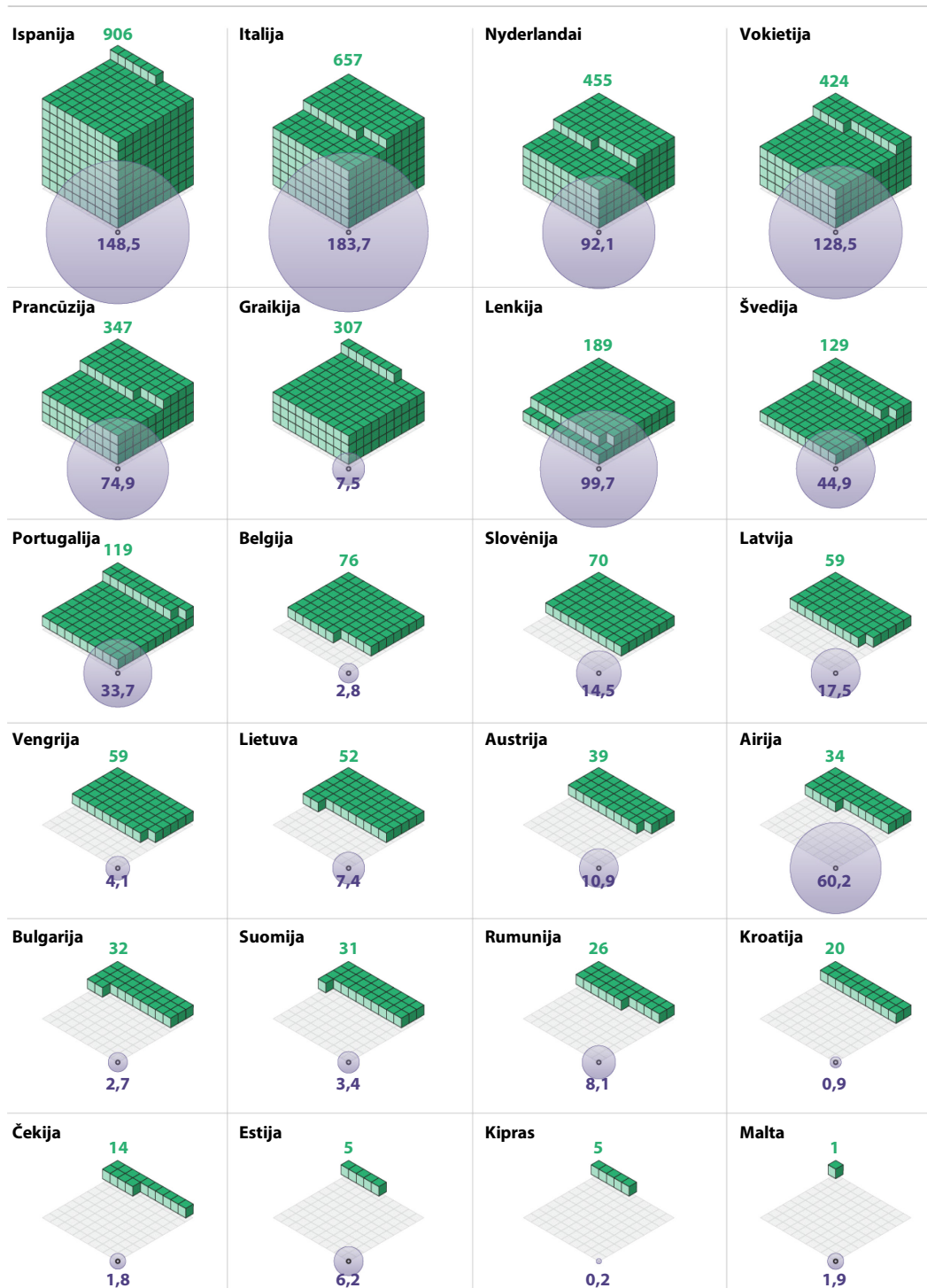
EIP-AGRI BŽŪP srityje finansavimas

- 11** Pagal 2014–2022 m. BŽŪP visos valstybės narės, išskyrus Liuksemburgą, savo šalyse planavo paramą EIP-AGRI. Tačiau ne visos valstybės narės ir regionai įgyvendino EIP-AGRI projektus. Iki 2024 m. pabaigos pagal 87 iš 114 kaimo plėtros programų (KPP) veiklos grupėms buvo suteikta 1 milijardo eurų finansinė parama, bendrai finansuojama iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir nacionalinių fondų. [2 diagramoje](#) parodyta viešoji parama ir projektų skaičius pagal valstybes nares.

2 diagrama | Viešoji parama ir EIP-AGRI projektų, finansuotų 2014–2022 m. laikotarpiu, skaičius

 Projektai
(vienas kubas = vienas projektas)

 Finansinė parama
(mln. EUR)

Pastabos: iki 2024 m. pabaigos Danija ir Slovakija išlaidų nedeklaravo. Liuksemburgas neįtraukė EIP-AGRI į savo 2014–2022 m. KPP. Valstybės narės pranešė apie išlaidas iki 2024 m. pabaigos. Projektų skaičius nurodytas iki 2025 m. spalio mėn. Remiantis biudžeto taisyklėmis, pagal 2014–2022 m. BŽŪP atrinkti projektai gali būti įgyvendinami iki 2025 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2024 m. metinėmis įgyvendinimo ataskaitomis.

12 Pagal 2023–2027 m. BŽŪP žinių ir inovacijų skatinimas žemės ūkyje tapo kompleksiniu tikslu. Valstybės narės savo BŽŪP strateginiuose planuose veiklos grupių projektams skyrė 1,6 milijardo eurų. Ankstesni keturi platūs EIP-AGRI tikslai (04 dalis) yra įtraukti į 10 pagrindinių 2023–2027 m. BŽŪP politikos tikslų. EIP-AGRI įgyvendinimo mechanizmas BŽŪP srityje ES lygmeniu iš esmės lieka nepakitęs. Tačiau kai kurie pagrindiniai elementai, kuriems buvo taikomos Komisijos gairės dėl 2014–2022 m. BŽŪP, buvo perkelti į 2023–2027 m. BŽŪP teisinę sistemą: interaktyvus inovacijų modelis; didesnis dėmesys veiklos grupių narių bendradarbiavimu grindžiamam sprendimų priėmimui ir bendrai kūrybai; taip pat didesnis dėmesys ūkininkų poreikiams; papildomų žinių turėjimo reikalavimas veiklos grupėje. ES EIP tinklas įtrauktas į platesnį ES BŽŪP tinklą.

Funkcijos ir atsakomybė

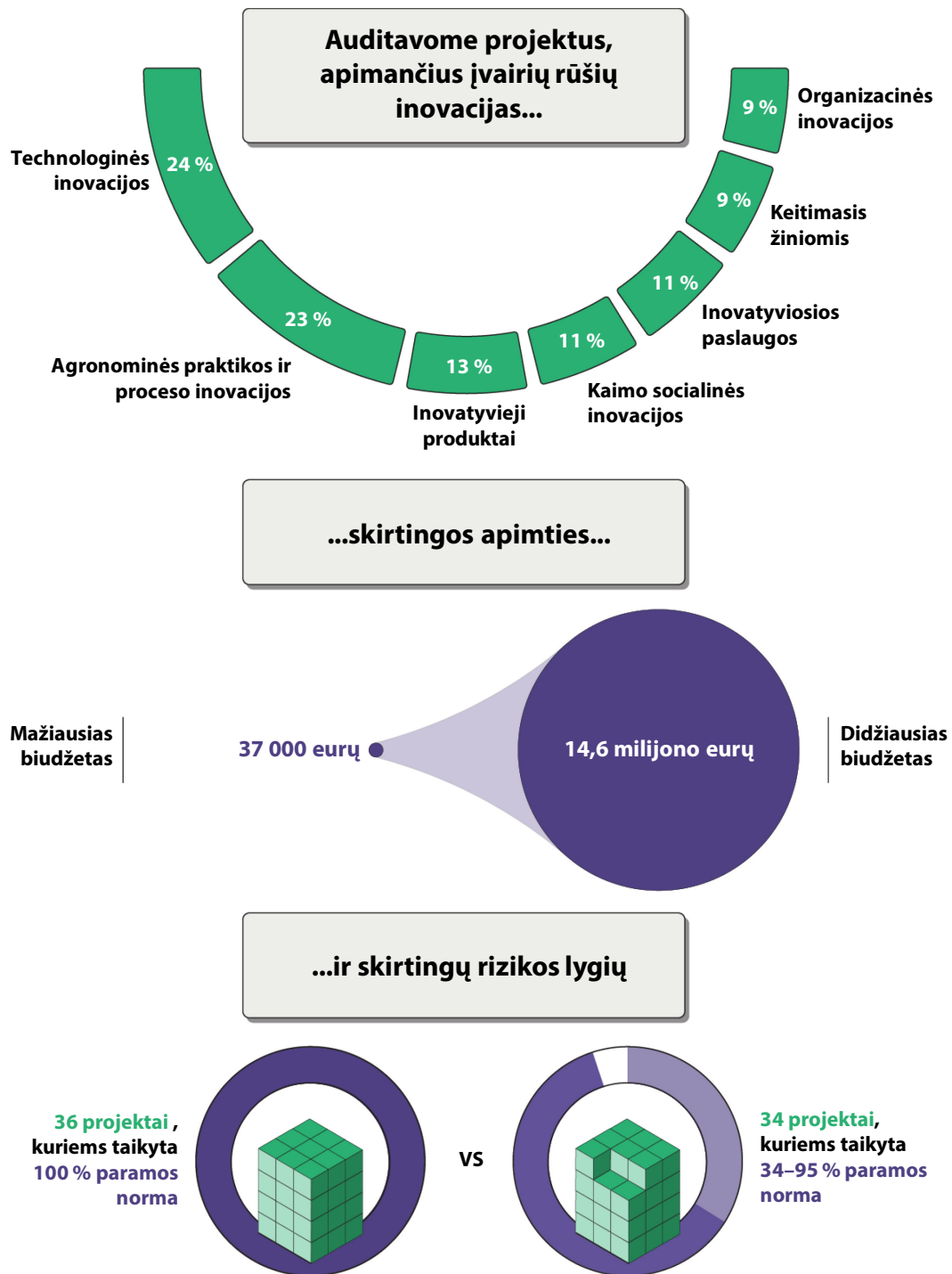
- 13** Komisijos Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas (AGRI GD) yra atsakingas už EIP-AGRI iniciatyvos sukūrimą ir valdymą ES lygmeniu. Jis valstybėms narėms pateikė gaires, kaip įtraukti EIP-AGRI į savo KPP ir BŽŪP strateginius planus. Šis direktoratas taip pat yra atsakingas už EIP-AGRI įgyvendinimo valstybėse narėse stebėseną ir vertinimą. AGRI GD nustatė ES EIP tinklo įgaliojimus ir yra atsakingas už tai, kad būtų pasiekti jo tikslai.
- 14** Pagal pasidalijamojo valdymo principą valstybės narės yra atsakingos už EIP-AGRI sukūrimą ir valdymą, įgyvendindamos savo nacionalines žemės ūkio strategijas (2014–2022 m. KPP ir 2023–2027 m. BŽŪP strateginius planus), pagal savo žemės ūkio sektorių inovacijų poreikius. Nacionalinės arba regioninės institucijos skelbia kvietimus teikti pasiūlymus dėl EIP-AGRI projektų, atranka finansuotinus projektus, stebi jų įgyvendinimą ir vertina jų rezultatus.
- 15** Veiklos grupės yra atsakingos už inovacijų projektų siūlymą ir įgyvendinimą pagal patvirtintus projektų planus. Jos turi vykdyti savo projektų rezultatų sklaidą (daugiausia per ES EIP tinklą), įskaitant visas atitinkamoje srityje sukurtas žinias⁴.

⁴ Reglamento (ES) Nr. 1305/2013 57 straipsnio 3 dalis.

Audito apimtis ir metodas

- 16** Šio audito tikslas buvo įvertinti, ar EIP-AGRI BŽŪP srityje buvo reikšmingai prisidėta prie ES žemės ūkio inovacijų, įgyvendinant veiklos grupių projektus. Tikrinome, ar:
- 1) finansuojant projektus pakankamai dėmesio buvo skirta ūkininkų inovacijų poreikiams;
 - 2) valstybės narės atrinko projektus, kuriuos įgyvendinant kuriamos inovacijos;
 - 3) vykdyta projektų rezultatų sklaida ir ar jie naudojami siekiant skatinti plačiau pritaikyti inovacijas ir ilgainiui tobulinti EIP-AGRI.
- 17** Auditavome šią sritį dėl didėjančios inovacijų svarbos siekiant tvaraus ir konkurencingo žemės ūkio sektoriaus. Tai pirmasis Audito Rūmų atliktas EIP-AGRI indėlio į ES žemės ūkio inovacijas auditas.
- 18** Atliekant auditą daugiausia dėmesio skirta EIP-AGRI išlaidoms pagal kaimo plėtros priemonę, skirtą bendradarbiavimui žemės ūkio ir miškininkystės srityse skatinti 2014–2022 m. Mūsų audituoti subjektai – AGRI GD ir keturios valstybės narės (Ispanija, Prancūzija, Nyderlandai ir Lenkija). Peržiūrėjome septynias šių valstybių narių KPP. Vykdam atranką atsižvelgta į EIP-AGRI išlaidų sumą, vykdytų inovacijų projektų skaičių ir tikslą apimti tiek regioninę, tiek nacionalinę tvarką. Programa „Horizontas 2020“ yra dar vienas svarbus žemės ūkio inovacijų finansavimo šaltinis. Tačiau, kadangi joje nustatytas kitoks finansavimo mechanizmas, šio audito metu jos nenagrinėjome.
- 19** Atlikome kiekvienos KPP 10 užbaigtų projektų peržiūrą, daugiausia dėmesio skirdami apimties ir temų įvairovei, (**3 diagrama**). Siekdami suprasti, kaip šiuo metu naudojami rezultatai ir koks jų poveikis, apsilankėme ir patikrinome 41 projektą vietoje, surengėme vaizdo konferencijas dėl 26 projektų ir atlikome likusių 3 projektų dokumentų peržiūrą.

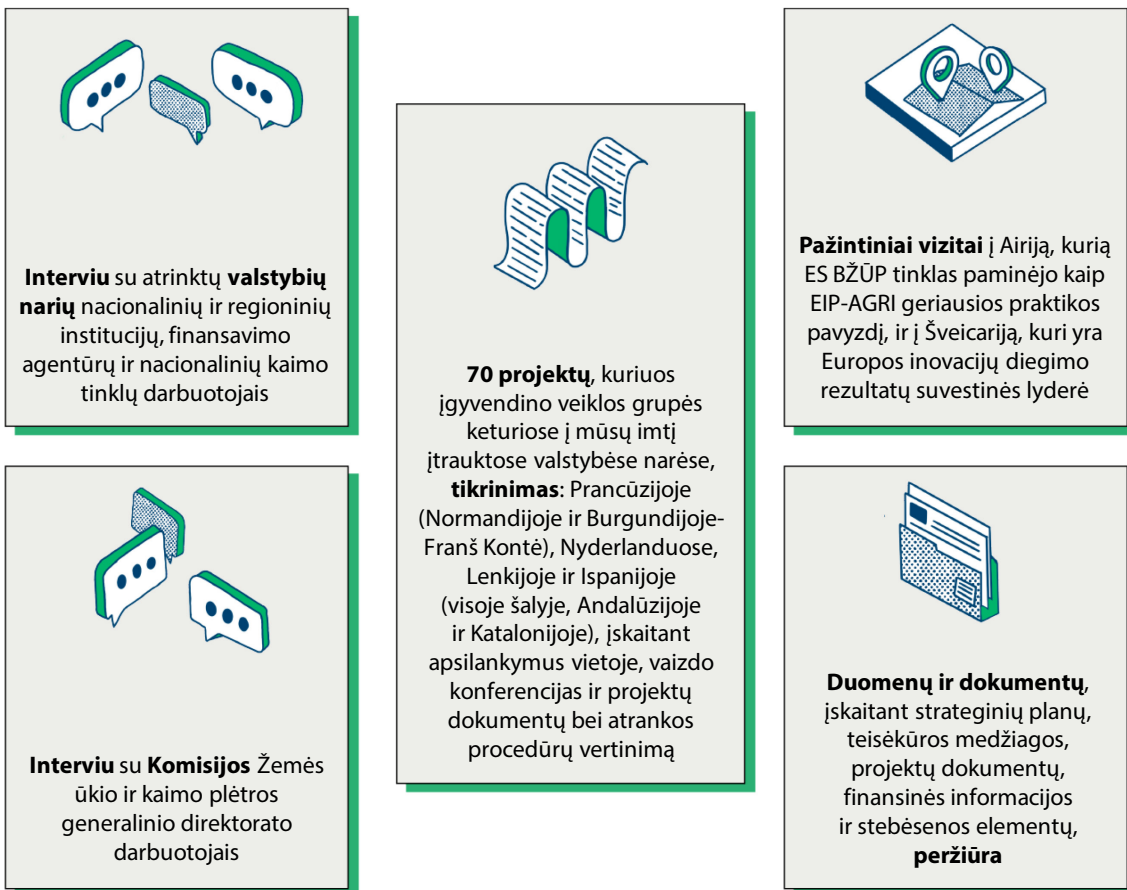
3 diagrama | Įvairių 70 EIP-AGRI projektų atrinktose valstybėse narėse portfelis

Šaltinis: Audito Rūmai.

20 Pagal mūsų audito metodą buvo derinama dokumentų peržiūra, duomenų analizė ir darbas vietoje. **4 diagramoje** parodyta, kaip gavome įrodymų savo pastaboms pagrįsti.

4 diagrama | Mūsų audito metodas: atliktas darbas

Šaltinis: Audito Rūmai.

II priedas. Kaip vertinome, ar įgyvendinant projektus buvo kuriamos inovacijos

Orientacinė apibrėžtis: žemės ūkio inovacija yra idėja (naujas produktas, paslauga, gamybos procesas arba naujas organizavimo būdas), kuri buvo sėkmingai įgyvendinta praktiškai, kurios nauda įrodyta ir kuri plačiai pritaikyta¹. Remdamiesi šia orientacine apibrėžtimi, nustatėme šiuos vertinimo kriterijus:

Kriterijai	Vertinimas balais
Ar tai nauja arba pirmą kartą konkrečiomis sąlygomis naudojama esama idėja?	<p>2 balai, jei projekte nagrinėjama tikrai nauja idėja.</p> <p>1 balas, jei projekte nagrinėjama pirmą kartą konkrečiomis sąlygomis naudojama esama idėja.</p> <p>0 balų, jei projekte nagrinėjama esama idėja, kuri nepritaikoma naudoti naujomis sąlygomis.</p>
Ar idėja buvo įgyvendinta praktiškai?	<p>1 balas už praktinį idėjos įgyvendinimą projekto įgyvendinimo metu arba jį jau įgyvendinus.</p> <p>0 balų, jei įgyvendinant projektą buvo pateikti tik teoriniai, o ne į praktiniai sprendiniai (moksliniai dokumentai, teoriniai modeliai ir t. t.).</p>
Ar ji buvo naudinga?	<p>2 balai, jei įgyvendinant projektą sukurta inovacija šiuo metu naudojama ir ją naudoja bent veiklos grupės narys (-iai).</p> <p>1 balas, jei inovacija šiuo metu nenaudojama, tačiau buvo toliau plėtojama projektui pasibaigus, kad būtų naudinga ateityje.</p> <p>0 balų, jei šiuo metu projekto rezultatai visiškai nenaudojami.</p>

¹ Commission, [Guidelines for data on European Innovation Partnership \(EIP\) Operational Groups](#), October 2023.

Ar ji plačiai pritaikoma?	<p>2 balai, jei inovacija šiuo metu naudojama už veiklos grupės ribų.</p> <p>1 balas, jei inovacija šiuo metu nenaudojama, tačiau buvo vykdoma rezultatų sklaida taip, kad jais vis dar galėtų būti pasinaudota ateityje, pavyzdžiui, pristatyta įgyta patirtis.</p> <p>0 balų, jei inovacija nenaudojama už veiklos grupės ribų ir veiklos grupė nevykdė svarbių projekto rezultatų sklaidos.</p>
Iš viso balų	= (gauti balai ÷ 7) × 100 %

Remiantis vertinimo balais sistema, mūsų vertinime išskiriami keturi inovacijų kokybės lygiai.

Mažiau nei 25 %	25–49 %	50–75 %	Daugiau nei 75 %
Ne inovacija / minimali inovacija	Žemesnio lygio inovacija	Vidutinio lygio inovacija	Aukštesnio lygio inovacija

III priedas. Nuoroda į išsamią informaciją apie 70 įimtų įtrauktų projektų vertinimą ir koreliacijos analizę, kurią galima rasti Audito Rūmų atvirųjų duomenų platformoje

Šiame priede pateikiama (-os) nuoroda (-os) į dokumentus, esančius Audito Rūmų atvirųjų duomenų platformoje.

Santrumpos

Santrumpa	Reikšmė (paaiškinimas)
AGRI GD	Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas
BŽŪP	bendra žemės ūkio politika
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
EIP-AGRI	Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje
KPP	kaimo plėtros programa

Žodynėlis

Terminas	Apibrėžtis (paaiškinimas)
ES EIP tinklas	Komisijos sukurta 2014–2022 m. BŽŪP skirta ES struktūra, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas veiklos grupių, konsultavimo paslaugų teikėjų ir tyrėjų tinklaveikai, vykdyti EIP-AGRI pagalbos funkciją ir skleisti EIP-AGRI projektų rezultatus. Vykdamas 2023–2027 m. BŽŪP, šis tinklas buvo sujungtas su ES BŽŪP tinklu
kaimo plėtros programa	Komisijos patvirtintų daugiamečių nacionalinių arba regioninių tikslų ir veiksmų, padedančių įgyvendinti ES kaimo plėtros politiką, rinkinys
kapitalo investicija	pastatams, įrangai ar kitam materialiajam ar nematerialiajam turtui išleisti pinigai siekiant ilgalaikių veiklos tikslų
savaimingumas	padėtis, kai ES finansuojama veikla būtų vykdoma ir negavus viešosios pagalbos
taikomieji moksliniai tyrimai	pradiniai tyrimai, kuriais siekiama įgyti naujų žinių, padėsiančių siekti konkretaus praktinio tikslo, pavyzdžiui, spręsti realią problemą arba tobulinti esamus produktus, procesus ar sistemas
veiklos grupė	žemės ūkio ir maisto sektoriaus suinteresuotųjų subjektų, pavyzdžiui, ūkininkų, tyrėjų, konsultantų ir įmonių, grupė, sudaroma tam, kad būtų pasiekti EIP-AGRI tikslai skatinti praktines principu „iš apačios į viršų“ grindžiamas inovacijas bendrai planuojant ir įgyvendinant inovacijų projektą

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2026-09>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2026-09>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami Audito Rūmų atliktų auditų, susijusių su įvairių sričių ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito užduotis Audito Rūmai atrenka ir parengia taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger vadovaujama I audito kolegija „Tausus gamtos išteklių naudojimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys João Leão, jam padėjo kabineto vadovė Paula Betencourt ir kabineto atašė Sofia Batalha, pagrindinis vadybininkas Jamesas McQuade'as, užduoties vadovas Grzegorz Grajdura, užduoties vadovo pavaduotoja Mihaela Vacarasu ir auditoriai Jonasas Kathage, Monika Gruszczyńska-Jasińska, Di Hai, Marie Elgersma ir Rafał Czarnecki. Kalbinę pagalbą teikė Laura McMillan. Diagramas rengti padėjo Alexandra Mazilu.

Iš kairės į dešinę: Paula Betencourt, Grzegorz Grajdura, Di Hai, João Leão, James McQuade, Monika Gruszczyńska-Jasińska.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2026

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

Nuotrauka 5 langelyje: © Wrocław University of Environmental and Life Sciences.

Viršelio nuotrauka: © Budimir Jevtic – stock.adobe.com.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų domeno „europa.eu“ svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

HTML	ISBN 978-92-849-6459-8	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/2275468	QJ-01-25-067-LT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-6460-4	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/1685424	QJ-01-25-067-LT-N

KAIP CITUOTI

Europos Audito Rūmai, [Specialioji ataskaita 09/2026](#) „Europos inovacijų partnerystė bendros žemės ūkio politikos srityje. Neišnaudojamas visas pagrindinės ES žemės ūkio inovacijų priemonės potencialas“, Europos Sąjungos leidinių biuras, 2026 m.

Europos inovacijų partnerystė žemės ūkio našumo ir tvarumo srityje yra pagrindinė politikos priemonė, kuria siekiama skatinti principu „iš apačios į viršų“ ir bendradarbiavimu grindžiamas inovacijas. Vertiname, ar inovacijų partnerystė bendros žemės ūkio politikos srityje veiksmingai prisidėjo prie inovacijų ES žemės ūkyje. Nustatėme, kad dėl nepakankamo dėmesio ūkininkų poreikiams, atrankos proceso, kurio metu nebuvo teikiama pirmenybė inovacijų potencialą turintiems projektams, ir menkos projektų rezultatų sklaidos neišnaudojamas visas sjos potencialas. Siekdami pašalinti šiuos trūkumus, rekomenduojame įgyvendinant partnerystę veikloje daugiau dėmesio skirti ūkininkų inovacijų poreikiams, stiprinti projektų atrankos procedūras ir gerinti rezultatų sklaidą.

Audito Rūmų specialioji ataskaita pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklauskos: eca.europa.eu/lt/contact
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Socialiniai tinklai: @EUauditors